Protopop

FEODOR ALEXANDROV

GOLUBINSKY.

(VIAȚA ȘI OPERA LUI).

Glagoleva.

Serghiev Posad

m°“- buze- ά

Tipografia a II-a de A. I. SPKI'IRKVOY. *

1898.

protopop Teodor Alexandrovici Golubinski.

(Viața și opera lui).

Academia Teologică din Moscova nu a numărat încă un secol din existența sa; a apărut în secolul al XIX-lea, dar ziua de naștere a primilor săi studenți, dintre care cei mai buni au devenit mai târziu profesorii săi glorioși și dezinteresați, datează din secolul al XIX-lea. Erau mai în vârstă decât școala care i-a crescut, mai în vârstă decât almae matris. Deja tineri au văzut ziua nașterii ei duhovnicești și apoi, primind de la ea primele instrucțiuni în înțelepciune, ei înșiși s-au îngrijit de creșterea ei spirituală și unii dintre ei au slujit-o până la mormântul ei.

Acesta a fost protopopul Teodor Alexandrovici Golubinsky. S-a alăturat Academiei în 1814, când tocmai își deschisese porțile pentru tineretul spiritual, și a părăsit Academia în 1854 pentru a muri. A studiat patru ani la Academie și a predat treizeci și șase de ani, dar a predat nu numai studenții Academiei, ci și mulți alții. A predat bine și bine. El a predat prin cuvânt și exemplu. Iar mult din binele pe care îl vedem în Academie și care apare în domeniul gândirii religioase și filosofice la noi și în afara Academiei își datorează originea.

Anul acesta marchează centenarul nașterii sale. Este de datoria Academiei să-și amintească gloriosul elev și mentor, să-și amintească viața și lucrările sale și să-i exprime încă o dată - deși nu are nevoie de ea - recunoștință pentru tot ceea ce a făcut.

Acest articol *) reprezintă îndeplinirea fezabilă a acestei îndatoriri.

eu.

Viața lui Teodor Alexandrovici nu a fost plină de evenimente. S-a născut la 22 decembrie 1797. Se pare că a fost primul născut dintre părinții săi. Tatăl său, cititorul de psalmi al orașului Kostroma, Alexandru Andreevici, avea doar 22 de ani la acea vreme, deși, totuși, se căsătorise cu trei ani mai devreme (în 1794), și a fost hirotonit surpliș și a preluat funcția de sexton cu câțiva ani înainte de asta.

Fără îndoială, Alexander Andreevich a fost primul profesor al fiului său. Avem câteva date pentru a caracteriza acest profesor. Acestea sunt scrisorile lui către T. A-chu, când devenise deja profesor la Academie * 2). Alexandru Andreevici nu a fost un elev al școlii, dar el a fost un elev al bisericii, el a slujit-o ca sacristan, cititor de psalmi, subdiacon, diacon și preot (din 1820), iar ea a cultivat în el spiritul credinței, smerenie, răbdare și dragoste — pe care le-a transmis-o fiului său. Credința dezinteresată și supunerea față de Providență pot fi auzite în scrisorile sale, respectul față de fiul său învățat, căruia i se adresează de obicei „tu”, și în același timp conștientizarea drepturilor și responsabilităților sale în raport cu acest fiu. viața lui.a cerut părinților săi o binecuvântare pentru căsătorie) Alexandru Andreevici înlocuiește „tu” umil-renao-iubitor cu „tu” imperios... „căd înaintea Domnului, scrie Alexandru Andreevici, cu lacrimi calde și cere-l pe Sale. cea mai înaltă binecuvântare, milă și ajutor, cu cosmosul și binecuvântarea noastră părintească să fie cu tine pentru totdeauna.”... În continuare, afirmând ideea că θ. Și - ce trebuie

') La compilare, autorul a folosit mesajele și instrucțiunile fiului lui Theodore Alexandrovich, profesorul D. T. Golubinsky și profesorii II. I. Gorskago-Platonov și I. II. Korsunsky. El consideră că este de datoria lui să le exprime profundă recunoștință pentru ajutorul acordat.

2) Aceste litere sunt date de D. θ. Golubinsky în articolele sale „Makarii, fondatorul misiunii Altai, în lucrări”. A. Golubinskago". Soulful. Lectură. 1890, partea a treia.

în cadre și conducere, el spune: „Să fie, în primul rând, conducătorul și mentorul tău, Dumnezeul Ceresc, în al doilea rând, ca în vecinătate, Vasily Ivanovici 3) și în al treilea rând, noi”. În cea mai timpurie perioadă a vieții. A-cha Alexander Andreevich, desigur, a trebuit să se pună nu pe locul trei, ci pe locul doi, atât prin apropiere, cât și prin drept și datorie.

De la conducerea părintelui F. A—ch s-a mutat la conducerea școlii. La acea vreme, școlile și seminariile erau de obicei unite împreună, așa cum era cazul în Kostroma. În acea perioadă îndepărtată, trebuie de asemenea spus, oamenii nu considerau necesar să se aprovizioneze cu nume de familie, iar Alexander Andreevich nu avea unul, dar la intrarea în seminarul Kostroma i-a dat fiului său numele de familie „Golubinsky”. A-cha, când încă studia acasă, erau deja descoperite mari talente. Astfel, timp de 6-8 ani, a știut și a recitat din memorie toată oda lui Derzhavin „Dumnezeu”. Cu recitarea unei ode memoriei, micul recitator a surprins un proprietar de teren care l-a cunoscut pe Alexandru Andreevici. În seminar puterea abilităţilor este. Ah-cha a apărut imediat. A fost un elev exemplar. Lipsa fondurilor la acea vreme a forțat seminariile să recurgă la tehnici care aminteau de sistemul Lancastrian de educație reciprocă: elevii mai mari erau profesori ai celor mai tineri. De obicei, cei mai buni studenți ai departamentului superior (teologic) erau aleși ca asistenți ai profesorului cu normă întreagă al seminarului și îl înlocuiau în clasele inferioare. Se numeau ivfirmatori. O. A-ch era un astfel de informator în limba

greacă. Infi-matorii au primit o recompensă, dar aceasta a fost atât de slabă, încât odată cu întărirea zilnică a corpului cu o rolă (3-4 copeici), până la sfârșitul lunii o parte semnificativă a recompensei a dispărut. Așa s-a întâmplat într-o zi cu tânărul nostru informator. Părintele său, Alexander Andreevici, credea că salariul informatorului va merge în întregime la întreținerea familiei lor sărace, dar... Și — a văzut cu amărăciune că speranțele părintelui său nu erau destinate să fie justificate. Totul a mers bine, însă.

Protopresbiterul V.I. Kutnevich, fratele miresei. Ah-cha.

4

cui: θ. Λ-ch a făcut un serviciu învățat unuia dintre tovarășii săi și a plătit pentru el datoria brutarului.

În 1814, 8 studenți au fost chemați de la seminarul Kostroma la nou deschisa Academia Teologică din Moscova și... A-ch a pornit împreună cu compatrioții, ca și atunci, într-o scurtă călătorie: de la Kostroma la Lavra Sfântului Serghie. În septembrie au susținut examenele de admitere, iar pe 1 octombrie, noua academie i-a acceptat în primul an. Credem că au intrat într-o dispoziție oarecum diferită de cea a studenților nou admiși din generațiile următoare. Sub impresia unor evenimente grele și războaie din 1812-14. Societatea suverană și rusă erau înclinate religios; speranțe bune și mari s-au pus pe academia de deschidere și, în consecință, pe studenții care au intrat în ea. Când la 1 octombrie, după slujba din Catedrala Treimii, au intrat în palatul regal dat academiei și acolo a început sărbătoarea de deschidere, trebuie să fi simțit că sunt priviți, gândiți și nădăjduiți de toți cei din jur. credincioși și oameni educați ai Rusiei. Acest lucru ar fi trebuit să le dea o dispoziție sporită, o creștere a spiritului, o dorință de muncă intensă. Și avem dovezi că au avut această presupusă dispoziție și s-a dovedit a nu trece prea curând. În martie 1816, studenții au fondat o societate științifică numită: conversații învățate. În notă. A-cha spune că „formarea acestei societăți a fost determinată de obiceiul plăcut, comun la aproape toți cei implicați în științe, de a vorbi între ei despre subiectele exercițiilor lor". „Adesea în timpul liber", continuă nota, studenților le plăcea să spună cu libertate și franchețe ce crede toată lumea despre subiectele lor de studiu; uneori îşi citeau lucrările unul în faţa celuilalt şi îi judecau. Găsind plăcere în aceste conversații, ei au observat însă dezavantajul în ele că atât timpul lor, cât și uneori subiectul nu erau definite, și din acest motiv și-au propus să stabilească reguli constante pentru amândoi; și să te gândești la aceste reguli și, în același timp, să te uiți la

5

Multe societăți, în diferite Academii și Universități, stabilite între profesori și studenți, au deschis în ele ideea formării unei astfel de societăți. La consultări reciproce, ei au întocmit regulamente pentru o astfel de societate și le-au prezentat inspectorului de atunci al Academiei Arhipmander. Filaret" *). A fost aprobat statutul societății și a fost ales secretarul științific al acesteia („producător de afaceri scrise") F, în vârstă de 18 ani. A. Golubinsky. Conversațiile și rezumatele din societate erau teologice și filozofice. Astfel, cu

mulți ani înainte de apariția la Moscova a unor societăți de iubitori de iluminare spirituală și psihologie, la șaizeci de mile de Moscova, în liniștea satului, exista deja o societate de iubitori de științe teologice și filozofice. Era format din 24 de membri, restul studenților (aproximativ 40), probabil, gravitați către asociații mai puțin învățate.

În timp ce la Academia D. din Moscova se citeau rezumate despre filozofie, se discuta despre sensul și semnificația filosofiei lui Kant, în revista publicată la Universitatea din Moscova (Buletinul Europei) Kant, Fichte și Schelling erau numiți nebuni, iar scrierile lor „germane”. prostii." Tinerii studenți sunt surprinși de ignoranța și absurditatea judecăților revistei universitare. Nu punctul lor de vedere asupra subiectului i-a mulțumit, ci ignoranța lor asupra subiectului. Opiniile negative asupra filozofiei și religiei erau bine cunoscute. ei, dar un studiu amănunțit al filosofiei i-a învățat să fie profund evlavioși și strict creștini ortodocși ian (asta se poate vedea din rezumatele lor) - toleranță față de părerile și opiniile altora.

În această atmosferă tânără, nobilă și serioasă, S a crescut în spirit. A-ch. La înființarea Academiei au fost înființate două departamente: istorie și fizică și matematică. θ. A-ch a ales-o pe cea din urmă. El a adus cu el o puternică credință ortodoxă la Academie; Academia i-a oferit cunoștințe de bază solide, pe care le-a putut crește și extinde în continuare singur. Profesorul care l-a influențat cel mai mult pe F. A-cha a fost

*) S. Smirnova, Istoria Moscovei. D. Academia (1814-1870) 1879 p. 175-178.

pare a fi V. II. Kutnevici. Kutnevici a predat mai întâi matematică și apoi științe filozofice (logica, psihologia și istoria filozofiei; metafizica nu se preda la acea vreme). El este amintit ca un profesor talentat și muncitor. A copiat lucrările lui Kant, Fichte, Schelling, Jacobi, istoria filosofiei lui Tennemann și alte noutăți filozofice ale acelei vremuri, iar elevul său talentat s-a putut familiariza foarte curând cu filosofia germană de atunci. eu. A-ch nu a pierdut timpul. A tradus din germană (aceste traduceri încă se păstrează fiul său Dimitri Feodorovich) cursuri de istorie a filozofiei de Tennemap, Bruckner, Discursuri estetice de Apsilon. Împreună cu prietenul său P. S. Delitsyn, a tradus întreaga estetică a lui Butsurak. Nu am ezitat. Și pentru a-i introduce pe alții în filosofia germană. Când a intrat în Academie, l-a lăsat în seminar pe prietenul său Theodore Moskvin, junior în studii (care mai târziu s-a călugărit sub numele de Arsenie și a murit în primăvara anului 1876 ca mitropolit al Kievului). În timp ce studia la Academie. , pentru o vreme glaciy θ. Și a mers pe jos până la Kostroma la părinții săi și pe umeri a adus cărți de filosofie germană prietenului său de la seminar, iar seminaristul Moskvin, sub îndrumarea studentului Golubinsky, a urmărit mișcarea gândirii vest-europene într-o perioadă în care rusul gândul era încă reticent să se familiarizeze cu ea.fessors. Ulterior, Ierarhul Arsenie și-a amintit cu dragoste și i-a spus despre asta lui Dimitri Feodorovich Golubinsky.

În 1818, Academia a absolvit primul an al studenților săi, F. A-ch a absolvit al treilea master și a fost lăsat sub conducerea lui V.I. Kutnevich cu o diplomă de licență (în prezent profesor asociat) în filozofie. Diplomele de licență aveau apoi dreptul la un salariu de 600 de ruble. bancnote pe an, care la cursul de schimb de la acea vreme era egal cu 150 de ruble. argint, adică salariul profesorului la acel moment era semnificativ mai mic decât bursele actuale pentru studenți. Dar tânărul filozof, credem noi, nu a fost deloc stânjenit de acest lucru. Iubea modestia și nu dorea să primească sau să aibă multe. Îi plăcea să dăruiască, dar nu îi plăcea să ia. El

a ajutat cu sârguință familia părintelui său (cu ajutorul său principal, sora lui, Alexandra Alexandrovna, a fost căsătorită), a ajutat străinii cu propriile sale mijloace și petiții slabe. Dar când el, care l-a predat pe contele M.V. Tolstoi (a studiat cu el, conform mărturiei contelui, „niciodată mai puțin de 2 ore și uneori mai mult”), pentru 25 de ruble. bancnote pe lună (aproximativ 7 ruble în argint), mama studentului s-a oferit să mărească taxa, el a refuzat cu siguranță.

Un salariu de master de 350 de ruble a servit și ca indemnizație pentru salariul de licență. bancnote pe an. Pentru acești bănuți modesti și chiar doar pentru o parte dintre ei. căci a dat o parte, tânărul burlac a trăit modest până în 1820. Anul acesta academia a fost inspectată de arhiepiscop. Tver Filaret (mai târziu mitropolit al Moscovei) și a dat informații despre F. De ce această recenzie: „Foarte.” capabil și harnic; spirit bun; cunoștințele cresc cu succes * 6)“. Comisia Școlilor Teologice i-a exprimat aprobarea, i s-a încredințat predarea limbii germane și a fost numit membru al conferinței academice. În 1822 a primit titlul de profesor extraordinar, iar în 1824, când V.I. Kutnevich (pe atunci protopresbiter al Catedralei Arhanghelului din Moscova) a părăsit academia, a devenit profesor obișnuit.

Însă succesorul nu a rupt legătura cu predecesorul său: θ. A-ch a decis să se căsătorească cu sora lui V.I. Kutnevich, Anna Ivanovna. Am citat mai sus o scrisoare a unui părinte către T. Ah-chu despre asta. S-a hotărât să aibă loc în iulie 1824, au început pregătirile pentru nuntă, dar deodată mireasa s-a îmbolnăvit atât de mult încât gândul la nuntă a trebuit să fie abandonat. Starea dureroasă a miresei a durat mai bine de 2 ani; situația ei părea uneori de așa natură încât, se pare,... A. trebuia să devină văduv fără a fi soţ. Dar acesta a fost doar un test. Au trecut doi ani și jumătate, spre îndatoririle lui T. Ah-cha vino-

*) Memorii ale gr. M.V. Tolstoi. Arhiva Rusă. 1881. v. 1. p. 30.

6) Opinii și recenzii ale lui M. Philaret, publicate de Rev. Savvoy 1885 vol. 2. p. 54.

Poziția de cenzor al cărților spirituale era încă în curs (din 1826), Anna Ivanovna și-a revenit și s-a căsătorit cu ea la 30 ianuarie 1827. În 1828, a fost hirotonit preot (încadrat la Mănăstirea Înălțarea la Moscova) iar în anul următor balul a fost ținut de protopop. Acceptarea

ordinelor sfinte nu i-a putut aduce beneficii materiale: a fost trecut pe lista ca preot la Moscova și a slujit gratuit în suburbie. Noua poziție nu putea introduce noi constrângeri în viața lui: nu se bucurase anterior de acele plăceri care sunt disponibile numai secularului și, prin urmare, nu a renunțat la nimic, devenind spiritual. Credem că singura lui motivație pentru intrarea în preoție a fost aceea de a deveni mai aproape de Dumnezeu aici pe pământ, de a avea dreptul de a fi mai îndrăzneț față de El în rugăciunile sale, de a aduce aceste rugăciuni chiar înaintea tronului Său și de a face o jertfă fără sânge pentru toți. cei vii și cei morți, despre a căror soartă i-a durea atât de mult inima iubitoare. El a acceptat întotdeauna de bunăvoie oferte de a sluji (gratuit, bineînțeles) în bisericile parohiale ale orașului; a slujit întotdeauna (asta se vede din scrisorile sale) în zile care erau oarecum importante și semnificative pentru familia și prietenii săi.

Cuplul Golubinsky a trăit liniștit și senin. El a fost dedicat credinței și rațiunii (filozofie), a îndeplinit îndatoririle de profesor, cenzor, preot, ea l-a sprijinit cu afecțiunea, dragostea și grija ei în diferitele sale lucrări. θ. Ah, ca profesor obișnuit, a primit 1500 de ruble. iar ca cenzor 800 de ruble. bancnote. Pentru soții modesti, acest lucru a fost suficient pentru a se întreține pe ei înșiși, familia lor în creștere încetul cu încetul, pentru a ajuta rudele sărace și pentru a oferi o parte semnificativă celor săraci. Despre caritatea lor trebuie spus că a fost grozav, dar nu se pot spune multe despre asta. Deschide θ. Ah a fost foarte secret în privința faptelor sale caritabile. Dar oricât de atent a încercat să ascundă ceea ce făcea, am găsit urme ale acțiunilor sale. Mulți dintre cei cărora le-a făcut în secret bine, spre onoarea lor, s-au dovedit a fi oameni nemodesti și despre binefacerea lui. A-cha e bun

cu dar i-au informat pe alții clar și tare, iar din aceștia ceilalți despre treburile lui T. Și ne-am întrebat și noi. 2) o mărturie vie a iubirii. A. În folosul și capacitatea sa de a o cultiva în alții este fiul său - profesorul nostru profund respectat Dimitri Feodorovich, care, ca și părintele său, conform legământului Evangheliei, nu acumulează comori pentru sine pe pământ, „unde molia iar rugina distruge, și unde hoții sapă și fură” (Me. VI, 19). B 3) oricât de bogat ar fi fost profesorul obișnuit F. A-ch, care primea vreo 700 de ruble de argint pe an din banii noștri și avea o familie de numai 6 persoane (din 9 copii -5 la F. A-cha a murit mic), cu toate acestea, fondurile sale nu au fost suficiente pentru a-i satisface pe toți cei care au apelat la el pentru ajutor: și a fost nevoit să ceară și să mijlocească pentru ei înaintea altora. Și acești alții au povestit despre această lume. O viziune personală a lui V. A-ch a exprimat chestiunea carității într-o scrisoare către Bartenev, care, în timp ce încerca să ajute unii orfani, se pare că a avut niște necazuri și, făcând aluzie la asta într-o scrisoare către V. A-ch, a adăugat: „dar să tacem despre asta”. θ. A-ch i-a scris: „Nu, nu este suficient să taci: trebuie să-i mulțumești și să-i mulțumești Atotputernicului Distribuitor de milostenii pentru că te-a făcut vrednic nu numai să-i ajuți pe cei săraci, ci și să înduri ceva.” Ce fel de pandantive cu diamante sunt acestea pe un lanț de aur!“

M-am grăbit chiar mai mult decât cele materiale. Cum să satisfacă nevoile spirituale. Nu avea parohie, dar avea copii duhovnicești, pe care i-a dobândit prin multă muncă și răbdare. El a convertit oamenii neortodocși la ortodoxie și i-a introdus pe necreștini în Biserica Ortodoxă. Câte necazuri a îndurat la convertirea evreului Girsha Karasin *). Cât de dezvoltat din punct de vedere moral, profund religios și teologic l-a condus la cristelnita. Există bucurie în cer pentru un singur lucru

') Corespondența θ. A. Golubinsky cu IO. N. Bartenev, p. 412. Rusek. Arhiva 1880 vol. 3.

8) Vezi scrisorile lui M. Philaret, păstrate în colecţia bibliotecii Imperat, publică. 1891. p. 2-6.

un păcătos pocăit, dar Girsha era departe de unul dintre cei pe care H. Și l-a adus la biserică sau, când ei, ca niște fii risipitori, s-au îndepărtat foarte mult de ea, l-a întors în sânul ei (așa a fost cazul contele Vl, Cr. Tolstoi, mai departe).

Deci, în îngrijirea nevoilor materiale și spirituale ale celor dragi. straturile petreceau zile întregi în îndeplinirea îndatoririlor posturilor lor. A-ch. Orele de petrecere a timpului liber au fost petrecute la Logo's sau în compania iubitei sale familii sau în compania prietenilor. Profesorul, protopopul Delptsn, a fost deosebit pentru el. Împreună cu el a studiat la academie, în schimb au rămas cu ea (Delits.n a predat matematică și franceză), împreună au slujit în comisia de cenzură, au fost chiar trecuți ca preoți la aceeași Mănăstire Înălțarea din Moscova. Aveau multe preocupări și interese comune: „Plănuiam, a spus Piotr Spiridonovici Delițin, să ne certăm cu Fiodor Alexandrovici, dar nu am ajuns niciodată la asta.” Dar, pe lângă P.S. Delitsin, F. A-ch avea și mulți oameni, care îl iubeau şi îl respectau, îi iubeau conversaţiile instructive şi care, din acest motiv, nu au fost întotdeauna împotrivă să-i tulbure liniştea prin vizitele lor sau să-l smulgă din studii.Apartamentul lui F. A-cha era deschis tuturor.Modesta lui sala de primire. , de pe pereții cărora priveau vizitatorii chipurile asceților: Tihon din Zadonsk, Serafim de Sarov, Paisius și Gheorghe Reclusul, vedeau în prezența ei atât pe cei puternici, cât și pe cei mici ai lumii, ruși și străini, oameni de știință și oameni obișnuiți.Au ieșit din ea încântați de conversația cu filozoful ortodox și baronul Haxthausen, care călătorea în Rusia ъ și profesorul rus Sheva-rev și mulți alții.H. A-ch i-a întâlnit pe toată lumea cu cordialitate și a plecat cu dragoste Căutând scânteia lui Dumnezeu în fiecare persoană, H. A-ch nu a refuzat să întindă mâna celor al căror nume era aruncat în umbră. Și întrucât pe atunci, ca și acum, existau oameni care, cu ajutorul scrisorilor anonime și a altor metode, erau mereu gata să-și denigreze vecinul, atunci despre F. A. a fost adus odată la cunoştinţa Mitropolitului că avea relaţii cu suspectul sectar Dubovitsky.

θ. A-ch i-a descris sincer Mitropolitului cum și care a fost problema. Mitropolitul Filaret, care l-a apreciat foarte mult și l-a înțeles

profund pe Golubinsky, i-a răspuns cu o scrisoare sinceră, în care îi mulțumește pentru sinceritatea sa.

Noi am incercat. Ce zici să-l scoți din academie. Administratorul districtului educațional din Moscova, contele Stroganov, a sugerat θ. Și departamentul de profesor obișnuit de filozofie la Universitatea din Moscova, procurorul șef al St. Sinoda S.D. Nechaev i-a oferit și un loc de invidiat. Dar modestul filosof a refuzat cu modestie și totuși hotărât aceste propuneri. „Este dureros pentru mine”, i-a scris el procurorului-șef Nechaev, pentru a nu fi la înălțimea așteptărilor Excelenței Voastre, dar... nu pot accepta îndatoririle pe care mi le arată mâna dumneavoastră binefăcătoare*,0). În rândurile următoare θ. A. spune că este complet mulțumit de funcția pe care o are și că se simte obligat să servească în continuare academia.

θ. A—ch a părăsit academia numai la ordinul propriilor săi superiori. În 1828 a mers să auditeze seminariile Ryazan și Tula, în 1833 t. a trecut în revistă seminariile Kaluga și Tula. Dar aceasta era deja ultima lui călătorie de afaceri îndepărtată. După aceasta, a fost numit doar auditor al Seminarului Betania (în 1834 și 40).

La începutul anului 1841. A-cha a fost lovit de o lovitură crudă: pe 27 ianuarie, soția sa a murit, lăsând în brațe patru copii: fiica cea mare Maria (mai puțin de 13 ani) și fii: Serghei, Dimitri și Peter. Un om de credință și cunoaștere, dar nu un om de griji lumești — ce trebuia să facă cu acești micuți? La fel ca ei, era orfan și neputincios. Durerea lui era profundă și era puțin probabil ca circumstanțele ulterioare ale vieții să o poată atenua. Oamenii care l-au cunoscut au înțeles starea lui, i-au făcut milă și au încercat să nu-l tulbure în durere. Metroul-

") Scrisori ale lui M. Philaret, depozitate în Imperat, publice. bavetă. 1891. p. 1-2.

107 O· G. Runkevich, din viaţa bisericească şi socială a celui de-al doilea sfert al secolului nostru. 1896. p. 27-28.

Polit Filaret i-a scris în februarie guvernatorului Anthony: „O, îmi pare rău pentru protopopul Teodor... Domnul să-l întărească și să-i aranjeze lucruri folositoare.” despre grăbirea cauzei, auzind de nenorocul care s-a întâmplat pe V. A., i-a scris (deja la sfârșitul lunii aprilie) procurorului șef Nechaev: „Aud că venerabilul Părinte Golubinsky a devenit văduv - în consecință în creuzetul durerii spirituale; nu îndrăznesc în al 4-lea timp să întreb" '2) . Am primit multe scrisori de simpatie și cuvinte de mângâiere. Ei bine, ar fi trebuit să găsească multe expresii de dragoste și bună dispoziție în aceste scrisori, asta ar fi trebuit să-l întărească în credința lui în bunătate și umanitate, dar, în același timp, toate aceste scrisori mărturiseau despre deplina neputință a omului de a ajuta realul. om sunt în flăcări.

θ. Nu mai rămânea decât să cauți pacea și mângâierea în muncă și rugăciune. De atunci, a început să dedice mult mai mult timp gândirii la moarte, la viața de apoi a oamenilor, citind cărți care vorbesc despre ceea ce ne așteaptă de cealaltă parte a sicriului. Viața nu-i mai dădea bucurie. Premiile pe care le-a primit. cu greu i-au dat nicio mângâiere (Ordinul Sf. Ana, al III-lea în 1846 și al II-lea grad în

49), iar moartea unul după altul i-a luat pe cei apropiați. În toamna anului 1843. A-ch s-a stabilit cu familia într-un apartament guvernamental (în spatele laurului în curtea guvernului). Ar fi spațios pentru o familie numeroasă să locuiască aici, dar familia... A. totul scadea aici. În 1847, și-a căsătorit fiica Maria Feodorovna cu un profesor de la Seminarul Betania, Dimitri Vasilyevich Razumovsky (mai târziu protopop și profesor de cânt bisericesc la Conservatorul din Moscova). La întâlniri cu acest ginere și fiica T. Și – a găsit o mângâiere vizibilă în acele întristări, care apoi au început să-l lovească una după alta. Mergea uneori pe jos din apartamentul lui la Bethany și aici

**) Scrisori de la M. Filaret către arhimandrit. Anthony. Partea I. 1877. Pg. 392.

·') Runkevich, din viața bisericească și socială a celui de-al doilea sfert al secolului tău. 1896. p. 20.

într-o familie tânără fericită și-a găsit odihnă de la muncă și consolare în durere (viața fericită a cuplului Razumovsky nu a durat mult: Maria Feodorovna a supraviețuit părintelui ei cu doar patru ani; a murit în 1858, la 30 de ani). În 1849, în apartamentul nr. A-ch, fratele său Peter A-ch, care a servit ca director de poștă provincial pentru cazacii Don, a murit. Ca θ. Ei bine, a studiat mai întâi la seminar, dar a părăsit-o pentru o carieră militară și și-a petrecut tinerețea în serviciul militar. θ. A. i-a dedicat următorul epitaf.

Veniți la Mine, toți cei trudiți și împovărați, și Eu vă voi odihni. (Mθ. Il, 28).

Rătăcitorul obosit a pus aici povara vieții în pământul sfânt. Și-a sacrificat sângele pentru patria sa și și-a epuizat toată puterea în munca sa.

Adevărat, sincer, zelos, îi plăcea să-i ajute pe cei săraci și să-i facă pe orfani fericiți. Primește-l în sângele Tău, milostiv Mântuitor?

În curând fiul cel mare... Și Serghei (student la academie) a dat semne de consum. A fost bolnav multă vreme și a murit la 29 ianuarie 1852. În timpul înmormântării, fiul său cel mic a răcit. A-cha-Peter (un student la Seminarul Bethany) și scarlatina l-au dus în mormânt în trei zile. A murit pe 21 februarie. Pe monumentul său mormânt. Și–a pus acest cuplet:

O floare nemuritoare, neînflorită în valea pământului,

Înflorește în paradis, să bem cu roua Domnului. (Isaia 26:19). Mitropolitul Filaret, care s-a grăbit cu un cuvânt de mângâiere către F. A-chu după moartea primului său fiu, după. moartea altuia i-a scris următoarele:

Prea cinstit părinte protopop!

Cu condoleanțe, am aflat despre noua privare cu care Domnul vrea să-ți testeze inima părintească. Ce ar trebui sa facem? Ce altceva decât să te supui Tatălui în duh și să trăiești? Sper că așa se află spiritul tău. Fie ca el să fie întărit și să păstreze

14 -

este atât de multă întristare în lume, încât carnea slabă nu este prea zguduită. Acum este timpul să arăți rodul înțelepciunii, pe care o propovăduiești de mulți ani, și să nu te zgudui de privarea de ceea ce este vizibil și vremelnic, în contemplarea celor nevăzuți, în nădejdea celei veșnice. Mă rog cu stăruință Domnului să vă trimită de sus ajutor, mângâiere și pace.

Aceste cuvinte au fost o puternică consolare în durere. Mă întreb dacă merit! „Oare merit”, exclamă el în scrisoarea de răspuns către Mitropolit. Încheind scrisoarea cu cuvinte de recunoştinţă pentru cuvintele de bucurie pe care le-a auzit de la Episcop după ce şi-a pierdut primul fiu, A-ch a scris:

I-am primit cu credință și m-am întărit mai mult de ele decât de aducerea aminte a zicerilor căutătorilor de înțelepciune, care este cuvântul lui Epictet: A murit fiul tău? Nu spune: l-am pierdut, dar l-am dat. Epictet nu-l cunoștea încă pe Cel căruia îi dăm ceea ce am fost despărțiți. Iar credincioşilor se anunţă cine este părintele duhurilor, zicând: multe vă rămân, ca să iubiţi făptura mea mai mult decât pe mine13).

Lucrările și tristețile nu au zdrobit spiritul. A. – duhul lui a renunțat din ce în ce mai mult la lucrurile pământești și s-a îndreptat spre cer – dar i-au zdrobit trupul. El dispare. În vara anului 52, a călătorit de-a lungul căii ferate recent deschise spre Sankt Petersburg împreună cu singurul său fiu rămas, Dimitri Feodorovich. Dar nici la Sankt Petersburg nu i s-a permis să se odihnească: a fost însărcinat să analizeze cartea lui Skvortsov. La sfârșitul lunii august a revenit la academie și și-a deschis cursul de filosofie pentru studenții nou admiși. Acest curs al lecturilor sale (52-54) a fost ultimul, după încheierea studiilor în 54, când fiul său F. Și Dimitri Feodorovich a absolvit academia și a primit o diplomă de licență în fizică și matematică. A–ch și-a dat demisia. Trimit felicitări cu un înger pe 11 iulie mătușii mele Olga Andreevna, Y. A-ch a adăugat la această felicitare o poezie în care vorbește despre pierderea forței pe care a simțit-o și pe care a încheiat-o astfel:

13? Scrisori de la M.I. Philareta, care mănâncă în Imi. cârciumă. bavetă. pp. 10-11

Și să-mi slăbească puterea. Simt că mă duc în mormânt. Atâta timp cât lumina continuă să trăiască, nu te voi uita în inima mea.

Inspirat de această dragoste pentru familie. O. A–ch a plecat în țara natală în august. Aici și-a petrecut timpul în principal ascultând liturgii funerare și slujind slujbe de pomenire pentru rudele sale decedate. După ce a stat în patria sa mai mult de o săptămână, cu greu se putea gândi să se întoarcă la Sergiev Posad. Și Domnul l-a hotărât să moară acolo unde era leagănul lui. În noaptea de 21 spre 22 august a

avut o criză pe neașteptate. vindecătorii irpnadki. După câteva ore de suferință, el, spovedindu-se, s-a împărtășit și a primit sacramentul teologiei, a murit duminică pe 22 august, dar la ora două după-amiaza.

Slujba de înmormântare pentru el a fost săvârșită de elevul său, Episcopul Kostroma Philotheus (Maestru I al 8-lea, mai târziu Mitropolit al Kievului). A fost înmormântat în cimitirul Ioapno-Bogoslovskaya de peste râu. Biserica Kostroma, unde a slujit și părintele său a murit în 1836. Pe monumentul ridicat pe mormânt. Ah, pe de o parte este scris: „Cine se smerește va fi înălțat”, pe de altă parte: „Cu cuvinte a învățat înțelepciunea, prin exemplu în viață - smerenie”.

Așa a fost această viață simplă: multă muncă, bucurie liniștită, întristare intensă, recompense modeste pentru merit. Credem că Domnul Dumnezeu îl va răsplăti mai generos la judecata de apoi.

II.

Vederi filozofice și credințe religioase. A-cha s-a dezvoltat în primul sfert al secolului al XIX-lea. Două tendințe filozofice practice erau răspândite la acea vreme în clasele educate ale societății ruse: raționalismul și misticismul. Raționalismul a venit la noi în principal din Franța, misticismul din Germania, reprezentanții primilor au fost voltarienii, al doilea - francmasonii. Primele au fost caracterizate de o totală lipsă morală de principiu și de propriul program de zi cu zi, caracterizat cu mult timp în urmă de cuvintele Sf. Paul „da gropi și

„Nu, dimineața vom muri” (1 Corinne. 15, 32), așa cum au formulat oamenii de educație franceză: „buvons, mangeons, (lançons et aimons.” Acesta din urmă a vorbit despre virtute, dar, după cum arată cercetările, unele dintre nici nu s-au gândit să treacă de la vorbe la fapte.Primii erau frivoli și râdeau de toate, al doilea erau mereu posomorâți și plângeau de deșertăciunea lumii.Dar niciunul dintre ei nu semăna cu Democritul care râdea și nici cu Heraclit care plângea. Costumul de clovn, ca și dominoul negru, nu oferă încă material nici pentru curaj sincer, nici pentru tragedie reală.Reprezentanții ambelor direcții erau în cea mai mare parte oameni laici goali care căutau distracție fie citind cărțile lui Voltaire, fie în scene fantastice jucate. În lojile masonice, dar, în general, misticii erau atât mai morali, cât și mai dezvoltați decât raționaliștii, printre aceștia se numărau persoane a căror mistică nu se abatea departe de adevărurile Ortodoxiei și al căror comportament nu înjosește câtuși de puțin numele de creștin. . Am auzit, desigur, despre alte direcții și sisteme ale filozofiei în Occident. Deja la începutul secolului al XVIII-lea, Petru I era familiar cu Leibniz, iar la sfârșitul acestui secol numele lui Kant a căpătat faima mondială. Dar cărțile acestor gânditori erau profunde și sofisticate; puteau fi doar subiectul predării la școală, dar nu erau potrivite pentru filozofii ruși pentru uzul lor acasă. Voltaire, Golbach, Didro sau „Psaltirea chimică” a lui ѳeofrast Paracelsus, „Apologea sau protejatul Ordinului Kamenytsikov Liber” (adică Masonov) - au fost mai mult pe umăr. Chiar și la Universitatea din Moscova, filozofia masonică (Nametz Schwarz) a fost învățat. În timpul epocii vesele a Ecaterinei, raționalismul a predominat printre

noi, iar împărăteasa-filozofa în lucrările ei a numit clicurile masonilor și șamanii siberieni. După evenimentele triste din anul 12, misticismul a început să prevaleze printre noi, și după cea mai înaltă voință, la predarea geometriei în școli. S-a insuflat elevilor că triunghiul reprezintă el însuși misterul Sfintei Treimi.

În acest moment a început să studieze filosofia. A-ch. Educație profund religioasă. A-ch primit acasă, și

educație generală bună la academie. Cu toate acestea, au existat lacune în această educație: nu a urmat la Academie fizică, științe naturale sau istorice. Pentru un filozof, cunoașterea fundamentelor acestor științe este necesară și avem dovezi că el le-a studiat el însuși. În biblioteca academică există acum câteva dintre cărțile sale despre științe naturale (de exemplu, Dahlenburg, de la care poate să fi adoptat punctul de vedere că corpurile anorganice, atât mari în genul stelelor și planetelor, cât și mici în genul microscopic). cristale, își trăiesc propriile vieți speciale Iyu). În anii 1920, el a predat istoria civilă și bisericească, împreună cu științe matematice, contelui M.V. Tolstoi. Și, prin natura lui, nu putea să învețe decât ceea ce el însuși știa bine. În anii 30, în timpul unui audit al seminarului de la Tula, a constatat deficiențe în predarea istoriei civile ruse (a fost predat acolo pe baza istoriei mondiale a germanului Schreck, în care este prezentat pe 7 pagini cu font rapid) 1 '). A trebuit să consulte mult referințe istorice în chestiuni de cenzură. El știa limba ebraică (l-a predat și lui Tolstoi), a tradus lucrări patristice din greacă (a iubit lucrările Sfântului Grigorie de Nyssa și a trimis traduceri ale unora dintre ele prin prietenul său Bartenev prințului A. N. Golitsyn, fostul procuror șef). și ministrul alimentației educației publice), a ascultat predarea și a predat el însuși filosofia în latină (a corectat silaba în teza de latină a contelui Tolstoi pentru gradul de doctor în medicină), vorbea atât de fluent limba franceză încât putea aprecia meritele stilului (de exemplu, într-o scrisoare către Bartenev el spune că silaba lui Marten este incomparabil mai elegant stilul lui Baader) și a vorbit complet fluent și a scris și mai fluent în germană (sub conducerea sa, studenții au tradus catehismul mitropolitului Filaret în germană). Avea o mulțime de extrase dintr-o mare varietate de autori în diferite limbi. O educație generală temeinică este singura bază solidă pe care poate un filosof

i) S. Smirnova, Istoria Academiei din Moscova. 1879 p. 79.

vor construi clădirea sistemului lor.Concepțiile câtorva filozofi ruși au fost stabilite pe o bază atât de solidă precum cea a lui F. Ah-cha.

Ce concepții și credințe filozofice a dezvoltat el? Profund ortodox și larg educat, în viața sa a trebuit să întâmpine raționalismul și misticismul, așa cum s-a ocupat de Kant și Hegel la școală și în biroul său. Sociabil din fire, făcând cunoștințe de bunăvoie cu oameni din diverse cercuri și straturi sociale, vedem că la scurt timp după intrarea în viață a făcut cunoștință atât cu voltairieni (de exemplu,

contele Vl. Tolstoi), cât și cu persoane din direcția mistică (de exemplu. , Bartenev). Și prin natura sa morală sensibilă și prin educația sa profund religioasă și prin dezvoltarea sa științifică temeinică, el, desigur, nu putea simpatiza cu filozofia frivolă a lui Voltaire și a enciclopediștilor. Era o filozofie a râsului, dar era un om serios. Contele M. Vl. Tolstoi spune că atunci când „tatăl său (un voltairian) vorbea cu S. Și - cum a citat duhurile blasfeme ale lui Voltaire și ale altor scriitori francezi, F. „A—ch nu i-a răspuns niciun cuvânt, dar a căpătat o privire atât de tristă și supărată, încât interlocutorul său a oprit curând conversația neplăcută.” Râsul este susținut de simpatie sau de respingere, dar când nu se întâlnește nici pe unul, nici pe celălalt, îngheață, la fel cum sunetul îngheață în spațiul din care a fost pompat aerul. Când contele Vl. Ei s-au opus lui Tolstoi, s-a iritat, s-a certat și a presărat duhuri luate din mâinile altcuiva, dar... Dar nu a intrat într-o ceartă cu el, l-a demascat cu tăcerea și întristarea lui. Rezultatul a fost acesta. După ceva timp, gr. Tolstoi în prezența lui T. A-cha a decis să ardă tot ce era rău și indecent în biblioteca lui. Afară ardea un incendiu imens. Unii i-au spus contelui că este mai bine să vândă aceste cărți decât să le ardă, dar contele Tolstoi a răspuns: Nu vreau să vând otravă nimănui; Știu de la mine însumi cât de distructiv este” 1б).

15) Amintiri din M. Vl. Tolstoi Arhivele Ruse, 1881, Volumul I.

Cum sa raportat F? Dar mistici și misticism? În prezent, cu cuvântul „misticism”, mulți sunt gata să conecteze ideea de ceva psihopatologic. Dar, în general, acest lucru este complet greșit. Există trei tipuri de misticism. 1) Misticismul urât este misticismul francmasonilor noștri, care , în lipsa a ceva cu adevărat misterios, a încercat să-și creeze surogații, acesta - misticismul celor mai noi teosofi și spiritiști, care primesc scrisori analfabeti pe hârtie englezească parfumată din sufletele oamenilor morți. 2) Misticismul este cu adevărat dureros, aceasta este misticismul lui Jacob Bem și în special al lui Swedenborg, care vorbea cu spiritele la fel de ușor și liber ca și cu reprezentanții regatului întunecat al persoanelor, în delirium tremens.3) F. A-ch nu era și nu putea fi acest fel de mistic. Ca un adevărat creștin, a crezut profund în viața viitoare, gândul lui s-a repezit adesea dincolo de mormânt.Misticismul lui este determinat de capacitatea de a se ruga cu fermitate și înflăcărare și credința puternică în Providență.Rugăciunea fierbinte umple inima de bucurie și te face simți apropierea lui Dumnezeu, credința fermă în Providență îi deschide cărările unde elud privirea care străbate suprafața fenomenelor, dar nu pătrunde în adâncul lor. În vise, în evenimentele vieții, în fenomenele naturii, un credincios profund găsește edificare, din care alți oameni nu trag nicio concluzie I6). Acest misticism era legat de sufletul filosofului nostru. El a înțeles, așa cum înțelege orice înțelept adevărat, că lumea este o taină și știa, așa cum știe orice inimă credincioasă, că Dumnezeu Se descoperă oricărei persoane care Îl caută și că o stea a fost trimisă nu numai înțelepților din Răsăritului, dar și tuturor. Se dau instrucțiuni și avertismente pe măsură ce el merge pe calea vieții. El a spus că Domnul Dumnezeu trimite uneori profeții oamenilor și notițele sale vorbesc despre arhimandra. 10 ***

10) Problema „smart doing” (un tip de misticism) a fost subiectul

volumul multor dispute, iar în secolul al XIV-lea, datorită în principal activităților lui

informația arhiepiscopului tesalonic Grigore Palama, studiul „minții”

„nom delaniya” a fost recunoscut drept ortodox.

20 -

Policarp, fostul rector al Academiei, că avea vise semnificative, a fost prevenit de moartea prietenului său, a mamei sale și, în cele din urmă, a propriei sale. Despre mine. A-ch a scris că Domnul Dumnezeu, din mila Sa inefabilă, I-a trimis gânduri încurajatoare, alinare după rugăciune și vise vesele. Aparent, el a simpatizat cu aspirațiile prințului Golitsyn de a reînvia creștinismul interior 17), dar, fără îndoială, prin acest creștinism interior a înțeles o dispoziție corespunzătoare spiritului ortodoxiei, și nu orice sentimentalism poetic. Nu a simpatizat cu misticii extremi (nu a aprobat unele dintre părerile lui Sturdza), și-a făcut prima datorie împlinirea tuturor cerințelor credinței creștine ortodoxe și nu a îngăduit nimic în ceea ce era scris și în nimic din ceea ce el considerat a fi de valoare. zor, dar a ratat orice nu este de acord cu litera sau spiritul Ortodoxiei. Ca un adevărat înțelept, și-a amintit mereu că ne-am născut nu pentru timp, ci pentru eternitate. Gândurile lui erau în mod constant îndreptate către țara din care nu există întoarcere; el a adunat cu atenție atât învățăturile vechilor, cât și cele mai noi povești despre viața de apoi. La scurt timp după moartea soției sale, a trebuit să cenzureze manuscrisul care conținea viața Sf. Teodora. Povestea Teodorei despre rătăcirile ei prin încercări a atras profund atenția filozofului nostru. Gândul că pentru fiecare înclinație vicioasă, pentru fiecare mișcare necurată a inimii din această viață va trebui să dea socoteală în viața viitoare, i-a pătruns adânc în suflet. Extrem de strict cu el însuși, el a adus-o constant la privirea sa mentală și în scrisorile sale către prieteni s-a acuzat sever și și-a atribuit astfel de neajunsuri, chiar și a căror umbră nimeni nu o putea vedea în el.

Văzând scopul vieții de cealaltă parte a mormântului, el iubea mai ales acele cărți filosofice care direcționau gândirea și educau inima în acest scop. Fiecare dintre ei

p) Si. Memorii ale gr. INAINTE DE. Vl. Tolstoi. Arhiva Rusă. 1881. T. I p. 288-289. Corespondența θ. A. Golubinsky cu Yu. N. Bartenev. Rus. Arc. 1880. T. 3. Special, p. 423 și 421.

— 21

Cei de la Academia Teologică din Moscova au toate ocazia să se familiarizeze cu lectura preferată a filosofului nostru: cărțile pe care le-a citit cândva zac în biblioteca academică, nimeni nu le mai ia, sunt treptat acoperite de praf și acoperite cu mucegai, foi albastre, un sigiliu vechi, legatoria veche nu atrage atentia nimanui. Dar să nu ne stânjenim aspectul lor neatrăgător, să le privim și să-i onorăm. Printre filosofii antici îi găsim aici pe Platov, Plotin,

Iamblichus și Proclu - Platoniști și Neoplatoniști, Hermes Trismegistus etc. Apoi cursuri de filozofie antică, consacrând mult spațiu Egiptului, legilor lui Manu, înțelepților Confucius și Zaroastru. Autorii acestor cursuri au căutat în religiile orientale ceea ce era în filosofia neoplatonică și au atribuit lui Confucius și gânduri zoroastriene pe care ei înșiși le-au plăcut. Acum că limbile Orientului și religiile popoarelor antice au fost studiate incomparabil mai amănunțit și complet, aceste cursuri nu au niciun sens. Dar acei filozofi care au citit T. Si - ce, se citesc acum, doar in editii noi cu comentarii si note si in noua acoperire.Acum sunt mai interesati de ele, ca fenomen istoric care si-a avut cauzele si consecintele lui, -. Și - era interesat de gândurile lor și de soluțiile lor la acele întrebări care îl ocupau profund. Platon cu teoria ideilor ca principii ale ființei, Plotin cu teoria extazului, Iamblichus cu tratatul său „despre misterele egiptene”, vorbind despre îngeri, arhangheli și comunicarea cu ei (acest tratat poate să nu aparțină lui Iamblichus), Proclus cu ъ învățătura sa despre teurgie, magie, divinație, vrăji și providență, cărțile lui Hermes cu învățătura lor despre scufundarea concentrată în adevărul universal în tăcerea gândurilor și a dorințelor (care mai este numită în ele „un sacrificiu rezonabil al sufletului". și inimă” - λογική &νΰ́ία της ψνχηζ καί της καρόίας), toți EI cu doctrina fericirii alterității ca scop al vieții umane și cu cerințele înaltei virtuți ca mijloc pentru atingerea acestui scop *'), au fost legate de spiritul nostru

I) De exemplu. zicerile unuia dintre neoplatoniști: „Un om înțelept, așa că

un filozof care a privit pământul ca locul rătăcirii sale și, gândindu-se la moartea sa apropiată, a scris: „Este timpul să pleci acasă!” Nu este timpul să rătăcim.”

Rătăcirea pe pământ nu ar trebui să fie fără scop. Autorii preferați dintre cei noi de care T. s-a înconjurat. Ei bine, am vorbit mult despre semnificația acestei rătăciri. Aici, înaintea noastră se află Dejsrando (1772-1742); cartea sa „despre îmbunătățirea morală și autoeducația” spune că viața umană este doar o mare educație, al cărei scop este perfecțiunea morală. Iată starețul Voten, un egal al lui F. A-ch, care i-a supraviețuit. F. A -ch însuși a scris despre sine că îi plăcea Boten. Înaltele cerințe morale ale lui Boten erau în perfectă armonie cu cerințele spiritului lui F. A-ch. Boten, ca și Saint-Martin, pe care F. A-ch îl ținea de asemenea foarte mult , a atașat un sens mistic cuvântului uman. Cuvântul pentru el este cea mai pură manifestare a divinului în uman, a absolutului în relativ, Dumnezeu în om. Fără a atașa cuvântului un sens atât de exagerat de exagerat,... Dar, totuși, ca și Boten, el a instruit să se ocupe de cuvânt și el însuși l-a manipulat cu extremă precauție, cuvântul poate fi otravă morală și un medicament moral, poate îndrepta către lumina adevărului sau poate plonja în întunericul minciunii. Potrivit lui Boten , lumea este gândirea Divină devenită vizibilă, - iar acest gând, cu modificările corespunzătoare, a fost adaptat la doctrina ortodoxă a creației 19). De la filozofii secolului al XVII-lea. θ. Ah îl iubea foarte mult pe Poiret. Teolog și filosof mistic, Poiret a știut să extragă ceea ce era necesar și adesea cu adevărat creștin din

Descartes, și din Bem și din Madame Guyon. θ. Ah l-a folosit pentru prelegeri despre psihologia speculativă și, probabil, în dezvoltarea doctrinei sale despre revelație

pentru a deveni asemănător dumnezeiesc, are grijă în primul rând de purificarea inimii sale." „Divinul se uită mai mult la comportamentul nostru și la sentimentele noastre decât la abundența ofrandelor și jertfelor." „Cel rău poate aduce hecatombe și îmbogăți altarele cu mii de daruri, dar el este rău și hulitor. „Cel care îl onorează pe Dumnezeu, crezând că Dumnezeu trebuie să fie onorat, Îl onorează mai puțin decât toate."

*9) Prelegeri de teologie speculativă din cuvintele lui T. A-cha Golubinsky. 1868 p. 186.

Am avut în vedere judecățile lui Poiret. Paure a distins trei lumini ale revelatiei: lumina divina, care este infailibila, lumina naturala si exterioara, care nu permite indoiala, si in sfarsit lumina ratiunii (cercetare filozofica), fluctuanta si volubila. Cu privire la problema răului, Paure, un contemporan al lui Leibniz, a exprimat opinii similare cu cele ale acestuia din urmă. θ. A-ch a profitat de ceea ce era adevărat în ele, iar studenții academiei cu o zi înainte de Crăciun au scris improvizat: Num malum metaphysicum, scilicet limita tio rerum creaturum, re vera pro malo haberi potest? ")

Spirit θ. A-cha nu putea fi fără legătură cu Franz Ba-ader (1765-1841). Acest gânditor catolic, care a susținut că adevărul se află în Biserica Greacă, care a învățat că adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu este posibilă numai cu perfecțiune morală, care s-a străduit în speculațiile sale să nu se abată cu nici un pas de la dogmele credinței, ar trebui să atragă atenția fiecare filosof creștin ortodox gol. Baader i-a dat odată prințului A.N. Golitsyn 20 de cărți; prințul iscoditor a uitat imediat de existența lor. Mulți ani mai târziu (Baader murise deja), le-a găsit în biblioteca sa, despachetate și legate. Fără îndoială, nu ar fi știut ce să facă cu ei dacă Bartenev nu l-ar fi sfătuit să i le dea. Și totuși, acestea fiind spuse, dacă era ceva demn de atenție în ei,... A-ch ar scrie despre asta sau chiar ar traduce. În loc să caute el însuși adevărul în cărți, Golitsyn a renunțat cu generozitate la această sarcină plictisitoare. A-choo. Au existat aici scrieri mistice (de exemplu, Baader însuși - Ueber die Exstase oder das Verzucktseyn der magnetisclien Schlafredner, împreună cu amendamentele făcute de mâna lui Baader, în această carte găsim locuri tăiate. Și - ce), note despre uniunea sacră, eseuri Schubert. Recenzii θ. Ceea ce spune despre aceste cărți și autori îi caracterizează cel mai bine punctele de vedere și direcția. El îl numește pe Baader un gânditor „care poartă deasupra pământului." Schubert.

Note autobiografice ale arhiepiscopului. Savva. Bogos. Știri. 1897.

noiembrie, pagina 354.

îl numește „drag” și își admiră cartea „The Night Side of Natural Science”. Este extrem de interesat de stările magnetice ale Av. Miller. Atenția i-a fost oprită de selecția mărturiilor părinților bisericii găsite în aceste cărți că Sfânta Scriptură este necesară nu numai pentru cler, ci și pentru popor 21). M. Filaret a vrut ca Biblia să fie tradusă în rusă; Prințul Golițin, în zilele existenței societății biblice, a preluat cu ardoare, dar fără succes, punerea în aplicare a acestei chestiuni; O. A-ch și poporul rus iluminat din acea vreme au înțeles cât de mult avea nevoie poporul rus de Biblia rusă. Unul dintre elevi A-cha (mai târziu Episcop de Dmitrov, care a murit în 1877) Nicodim a aplicat rușilor, care nu aveau revelație în limba rusă, cuvinte din cartea profetului Amos despre evrei: „Iată, vin zilele, zice Doamne Dumnezeule, când voi trimite pe pământ foamete, nu foamete de pâine, nici sete de apă, ci sete de auzire a cuvintelor Domnului” (VPI, I). Totuși, lucrarea de traducere nu s-a mișcat înainte. La Academia de Arte din Moscova, la un moment dat, au fost distribuite note litografiate ale lui Pavsky, conținând traduceri ale unor cărți ale Vechiului Testament. Și le-a folosit. Sfântul Sinod, printr-un decret adresat lui M. Filaret, a ordonat clerului (de la profesorii academiei) să „i instruiască despre datoria lor de a bloca răspândirea tuturor interpretărilor neortodoxe” 22). M. Filaret a ordonat rectorului academiei, arhimandritul Eusebiu, să-i admonesteze pe fiecare separat (proprietar Delitsyn, proprietar Golubinsky), exprimându-și încrederea că nu va mai fi nevoie de nimic.

Cum cărțile lui Baader au atras inima și spiritul. Ah, atât de aproape de sufletul lui erau toți filozofii care credeau în revelație, în Dumnezeu, în comuniune cu Dumnezeu. θ. A-ch îl iubea pe Jacobi, care și-a încheiat activitatea filozofică când tocmai o începea. Îl iubea pe Stephens, filozoful naturalist evlavios, pe Meyer, un student al lui Wolffian

21) Corespondența θ. A. Golubinsky cu Bartenev. Arhiva Rusă. 1880 vol. 3., mai ales 427 p.

Culegere de opinii și recenzii, M. Philaret, vol. 3, p. 117-118, decret din 1844, 15 octombrie.

Baumgarten. Fără să se lase dus de scuzele lui Meyer pentru armonia prestabilită și de viziunea lui despre animale, potrivit căreia acestea au toate aceleași abilități ca și oamenii („numai că sunt mult mai puțini nebuni printre ei”), F. și-a apreciat dovezile despre nemurirea sufletului, a fost interesat de părerile sale despre viața sufletului după moarte și sub conducerea lui F. A-ch, studenții au tradus „învățătura credinței” a lui Meyer în rusă (manuscrisul se află în biblioteca Academiei M.D.). θ. Lui A-ch îi plăcea să traducă împreună cu ascultătorii săi (în lecțiile de limba germană) autorii săi preferați, așa că a tradus împreună cu ei „The Prevost’s Clairvoyant” de Kerner și alții.

A fost la θ. Și l-a interesat și filozoful rus Skovoroda, pe care în scrisorile sale l-a numit pur și simplu Grigory Savich. Acest gânditor, potrivit biografului său, poetul,

Un zelot al adevărului, un cititor spiritual al lui Dumnezeu și un înțelept în cuvânt, minte și viață. Iubitor de simplitate și adevărată libertate, un prieten direct, fără lingușiri, mereu mulțumit de toate, a ajuns în vârful științelor, cunoscând spiritul naturii, Skovoroda este un exemplu demn de inimă.

Skovoroda a fost un filozof, un poet și un creștin evlavios; În reflecțiile sale, a filozofat asupra celei cerești, dar nepământene, nu era interesat de frumusețea senzuală a lumii, ci de educația morală a sufletului conform învățăturilor Scripturii, iar pe monumentul său există o inscripție sculptată. de el: „Lumea m-a prins, dar nu m-a prins.” Pentru F. A-cha un astfel de compatriot era drag. A existat o asemănare între cei doi și celălalt în disprețul pentru bunurile pământești. Recent, filozofia rusă presa periodică a onorat centenarul morții lui Skovoroda (1794) cu articole despre el. Credem că F. A-ch merită incomparabil mai multă atenție decât Skovoroda. Să spun adevărul, Skovoroda a fost un poet rău, un filozof superficial și un nu în întregime creștin ortodox.Poate inconștient, din cauza lipsei de educație, și-a exprimat gânduri apropiate de panteism.Atunci, lui Skovoroda îi plăcea să se arate cu preferința zelului pentru bunurile pământești, pe care și-a exprimat-o în excentricități, grosolănie.

și încălcări ale decenței. O astfel de exprimare a disprețului face întotdeauna să se îndoiască oarecum de sinceritatea sa și, mai mult, deja în exprimarea ei își primește răsplata. Neobișnuit de sensibil din punct de vedere moral și profund delicat. A-ch nu și-a putut permite niciodată să jignească sentimentele estetice sau morale ale cuiva. Înalt educat, a înțeles sistemele filozofice inaccesibile lui Skovoroda și le-a prezentat la fel de simplu și clar pe cât nu puteau să le prezinte autorii înșiși. Teolog profund și precaut, a avut grijă să nu spună niciun cuvânt care să-l ispitească pe „unul dintre cei mici.” Skovoroda s-a numit foarte naiv și îndrăzneț Socrate rus, iar mota proprio l-a căutat pe Platos rus, a ascultat și a învățat de la el, a prezentat numai celor cărora porunca divină și conștiința umană îi obligă să le prezinte - copiilor și studenților săi; foarte sociabil din fire, a căutat cu sârguință comunicarea cu diverși oameni, în primul rând nu pentru a-i învăța, ci pentru a învăța de la ei. de fapt, desigur, el rămânea mereu pierdut: nu avea nimic de învățat de la cunoștințele nou dobândite, dar de la el — dacă doreau — puteau învăța multe.

Unul dintre semnele minților superficiale și nedisciplinate este că, atunci când sunt angajați în filozofie, când întâlnesc o învățătură care le îndeplinește aspirațiile spiritului încă neanalizate, de obicei își pleacă capul jos și irevocabil în fața ei și, dimpotrivă, dacă sunt în învățătură. a unui filozof sunt încorporați ei așteaptă opiniile lor sunt contrare credinței și convingerilor lor, îi întorc cu hotărâre spatele. Teologii sunt adesea vinovați de această a doua vină, pe care Natanael a comis-o cândva când a spus: „Poate să iasă ceva bun din Nazaret?” (Ioan, I, 46) Știm ce cerc de scriitori era drag inimii lui T.. A-cha (la ei se mai pot adăuga mulți alții de o tendință asemănătoare: Eckartshausn, Eduard Jung etc.), dar nu a fost niciodată admiratorul lor orb. A aparținut celor care știu să vadă greșelile la prieteni și virtuțile la adversari. A apreciat

Meyer are mult aproape Wolffianism, dar în „Teologia speculativă1*, vedem, el polemizează cu Wolff. Îl respecta foarte mult pe Leibniz, dar nu preţuia în el ceea ce Leibniz aprecia cel mai mult în sine (teoria armoniei prezentate). El a polemizat cu multe dintre pozițiile lui Kant, dar i-a luat (cu limitări) dovada morală și fizico-teleologică a existenței lui Dumnezeu. Cu greu spiritul său a fost relativ la predecesorul lui Kant în domeniul Pueologii, totuși, el are meritul că a arătat nerezonabilul filosofiei principale a lui Wolf și, după ce le-a distrus, a distrus totul ї3). și totuși el, care a simpatizat. cu punctele de vedere ale lui Teppemann și Tiedemann în istoria filozofiei, îl aprecia foarte mult pe Hegel ca interpret și istoric al învățăturilor filozofice. Relația lui cu Schelling are o aromă aparte. Unele dintre lucrările acestui filozof l-au inspirat cu ideea că în activitățile sale viitoare se va îndrepta către religia pozitivă. Aceasta este ceea ce au presupus atât Meyer, cât și Stephens, care au împrumutat mult de la Schelling (la fel cum au împrumutat de la el slavofilii și publiciștii noștri, filozofii Leontiev și Katkov). θ. Dar dezamăgirea aștepta. Filosofia revelației a lui Schelling a arătat că filozoful nu a avut nici cea mai mică intenție de a se abate de la panteism. θ. Și a dat următoarea recenzie a cărții: „Filozofia revelației nu va mulțumi nici filosofii stricți, care cer nu profeția oracolului, ci dovezi, nici iubitorii și studenții înțelepciunii divine. Ea preia totul și încearcă să deducă filozofic misterul Treimii, doctrina mântuirii și adâncurile lui Satana, dar toate după principiile panteismului. Tendința lui de lungă durată de a transfera procesele vieții lumii finite în viața Divinului, iar acum îl conduce pe rătăcire din punctul de vedere corect.”*) Cartea lui Schelling nu l-a satisfăcut nici pe F. A-ch ca un filozof sau ca un creştin.Credem că, pentru toţi

,3) Prelegeri de filozofie θ. A. Golubinskago. 1884 p.64.

2и) Arhivele Ruse. 1880, pct. 3, corespondența lui Barteneva cu Golubinski, pag. 430.

vasta sa erudiție și cunoștințe despre filozofii contemporani. Și nu cunoșteam pe nimeni care să poată scrie un sistem filozofic ortodox. El însuși era un astfel de filosof. Nu a scris-o din două motive: din lipsă de timp (în viața nu deosebit de lungă a fost nevoit să lucreze mult în domenii departe de filozofie) și 2) din cauza spiritului de smerenie. Care dintre aceste motive a fost principalul, nu știm.

PI.

Din 1826 până în 1851, A-ch a fost cenzor în Comitetul de cenzură spirituală de la Moscova. Sarcinile cenzorului au fost atunci înțelese foarte larg: datoria lui era să nu lipsească în manuscrise el examina nu numai orice gând care nu este de acord cu Ortodoxia, ci și niciun mesaj incorect, interpretarea incorectă sau denaturarea unui fapt. La citirea manuscriselor, cenzorul nu numai că trebuia să facă numeroase și ample corecturi în științe teologice, istorice, arheologice etc.,

dar trebuia și să comunice cu diverse instituții și persoane. În notele autobiografice ale Prea Reverendului Savva, citim despre acele instrucțiuni care... A-ch a fost predat studentului de Moskov. D. Preotul Academiei I. Tihomirov (mai târziu Arhiepiscop Sava) cu privire la ce măsuri trebuie luate pentru ca manuscrisul despre viața misionarului Perm arhimandritul Ilie să fie publicat. Editorul acestui manuscris, fiul unui preot misionar din provinciile Vyatka. θ. A-ch a sfătuit (prin I. Tikhomirov) să ceară binecuvântarea pentru tipărire de la Eminența sa Vyatka și să prezinte manuscrisul la discreția Eminenței Perm, în eparhia și sub a cărei direcție a slujit arhimandritul Ilya. Aprobarea scrisă a manuscrisului de către acesta din urmă, am spus I. Ei bine, ar elibera cenzura de nevoia de a comunica cu consistoriul Perm pentru informații despre serviciul și activitățile persoanei descrise. Aceasta a fost în primăvara anului 1848. În toamna aceluiași an. A-ch a aprobat pentru publicare manuscrisul „imaginea Preasfintei Maicii Domnului,

”) Buletinul Teologic. 1897. noiembrie, p. 360-362.

Ajutatorii păcătoșilor.” El a dat următoarea recenzie a manuscrisului: „Judecățile cuprinse în acest manuscris despre originea sacră și demnitatea picturii icoanelor și despre imaginile Preasfintei Maicii Domnului în general, atât istorice, cât și simbolice, sunt amănunțite. despre icoana lui Dumnezeu Maici, Ajutoare ale Păcătoșilor și Explicația Gândurilor”, cuprinse în semnătura din jurul acestei icoane sunt adevărate, nu conțin nicio mențiune despre minuni și vindecări”. M. Filaret, căruia i-a fost prezentat manuscrisul și revizuirea acestuia de către comisia de cenzură a fost de acord cu opinia lui θ. A-cha, am impus următoarea rezoluție: „gândurile despre icoanele simbolice sunt inexacte. Chipul Maicii Domnului este întotdeauna istoric, nu simbolic. Există încă o problemă nerezolvată cu privire la icoana Maicii Domnului adusă în Biserica Sf. Nicolae din Khamovniki și, prin urmare, este oportun să difuzăm informații despre aceasta, mai ales că a fost făcută în numele...

unele dezvăluiri verbale și scrise care s-au dovedit a fi false. Prin urmare, nu-mi pot exprima acordul pentru publicarea articolului prezentat aici.” c). în zonele străine lui i-au ocupat mult timp și l-a obosit foarte mult. Nu este de mirare că filozoful răbdător izbucnea uneori cu cuvinte. , dacă nu plângeri, atunci regretă această pierdere de timp nefruntă (M. Philaret însuși în scrisorile către F. A-chu a recunoscut uneori așa) * 27) și puterea pe care o putea dedica unei alte chestiuni mult mai importante. din scrisorile sale către Bartenev (27 octombrie 1850) spune: "Nu știu ce să vă spun despre activitățile mele. Munca voastră este liberă și animată, a mea în cea mai mare parte se mișcă mecanic" (următoarea este o listă de unele dintre aceste munci mecanice). Într-o altă scrisoare (din 23 martie 43)

2«) Culegere de opinii şi recenzii m. Filaret, 1885, vol. 3, p. 268.

27) Scrisori de la Moscova Filaret, păstrate în biroul împăratului, publice. bibliotecă 1891. p. 10.

spune: „Lectura ta este mai hrănitoare decât a mea” 8).

Cum sa raportat F? Dar îndatoririle tale ca cenzor? Avem o mulțime de date despre asta. Dintre atât vom selecta puțin. În 1841. A-chu a trebuit să se uite la manuscrisul lui Sturdza și la unele dintre predicile Arhiepiscopului Inocențiu de Herson. Despre manuscrisul lui Sturdza θ. A-ch i-a scris procurorului-șef de atunci al Sfântului Sinod S. D. Nechaev;.....Mi-e teamă să nu-i fac pe plac: mѣstakh

în cinci s-a dovedit a fi necesar să se excludă judecăţile sale. Așa că, de exemplu, într-o scrisoare el se înarmează cu toată puterea împotriva tratatelor spirituale traduse din engleză, găsind în ele „variegație, incoerență, planeitate a cuvintelor și invențiilor”. Am deschis, scrie el, o cărțiță: despre mijloacele de sfințire. Aici predicatorul fără nume sfătuiește: rugăciunea, citirea cuvântului lui Dumnezeu, mersul la biserică, cântatul duhovnicesc, conversațiile edificatoare, apelul din inimă către Dumnezeu; dar ratează o mulțime de lucruri importante și anume: spovedania și împărtășirea........Asta,

Ceea ce nu este în carte expune pe deplin lipsa de încredere a unor astfel de profesori religioși. Ei nu sunt conducătorii noștri, pentru că s-au lipsit de multă vreme și vor să ne priveze de participarea neprețuită la două sacramente... Principalul defect al tratatelor este că convertirea păcătoșilor care se pocăiesc este descrisă sub forma unei subite și schimbare completă în ființa noastră, care are loc fără cea mai mică treptate. Nu este acesta un motiv clar pentru auto-amăgire și nepăsare în chestiunea mântuirii? Scriitorii, sub jugul doctrinei lui Calvin despre permanența reconcilierii și mântuirii, se străduiesc să-și întărească dogma cu observații incorecte sau povești fictive. Vai! Dacă aceste conversii miraculoase sunt adevărate, atunci ar fi necesar să le susținem cu argumente. Dacă acestea sunt doar invenții evlavioase, atunci scriitorii păcătuiesc etc... „Cum pot”, continuă. De ce, contribuiți la publicarea unor astfel de suspiciuni nefondate și cavilități? Cum îl pot ajuta pe inchizitor să blocheze acele canale benefice prin care multe sute de copii și oameni cu inima simplă sunt entuziasmați *

”9 Corespondență θ. A. Golubinsky cu Bartenev. Rusă Arhiva 1880. vol. 3. p. 422 şi 430.

la convertirea din păcate? A-i certa nu înseamnă a merge împotriva harului, care prinde inima cu nenumărate plase, și contribuie la o falsă liniște a conștiinței? Nu, chiar dacă scriitorul a început să se plângă autorităților superioare de cenzură, convingeri de conștiință și frică, ca să nu-i reproșez Duhului harului, nu-mi permite să fiu de acord cu el în această polemică.” 29)... ....

Acesta a fost scris de F. Iar la 14 mai, și la 14 iulie, a trimis o amplă scrisoare arhiepiscopului Inocențiu, ale cărui predici au trecut și ele de cenzură, în care, vorbind despre marea plăcere adusă de predicile celebrului Vitiya, i-a prezentat gânduri asupra unor probleme ridicate de preotul hrana sfântului. Din această scrisoare se poate vedea cunoștințele sale profunde. A-cha în domeniul Sfintei Scripturi,

lucrări patristice și teologie în general și atitudinea sa uimitor de atentă la ceea ce a citit. Pentru fiecare gând al arhipăstorului, el a căutat cu atenție confirmarea în scrierile și tradițiile patristice și a cântărit cu strictețe fiecare cuvânt 30).

Nu știm dacă T a scris. De ce, între 14 mai și 14 iulie, a mai primit cineva scrisori în chestiuni de cenzură? Probabil că a scris și, fără îndoială, a fost la fel de precis și minuțios. Nu numai pentru începutul anilor 40, ci și pentru sfârșitul anilor 90, aceste scrisori sunt instructive. Din ele vedem că, în calitate de cenzor, T. A-ch nu vedea fețele. Nu se temea de influentul consilier secret Sturdza și nu s-a jenat să-i arate celebrului arhiepiscop greșelile, derapajele și greșelile din predicile sale în general strălucitoare. Atitudinea dură a lui V. este foarte instructivă. A-cha la activitate inchizitorială și cenzurală neinvitată, pedepsirea cărților pentru ceea ce nu este în ele. Din păcate, chiar și acum avem puțini astfel de inchizitori și cenzori neinvitați, dar nu îi mai avem. A-cha, care i-ar putea lumina și instrui.

„”) Runkevich, Din biserica și viața publică a celui de-al doilea sfert al secolului nostru. 1896. p. 28-29.

30) N. Barşov, despre istoria predicilor şi scrierilor lui Inocenţiu, Arhiepiscop. Herson creştin Citit 1886. partea 2. p. 752-753.

Istoria cenzurii laice rusești ne arată că, în trecut, cenzorii făceau adesea dispute și comentarii care erau complet nefondate. Pușkin, Gogol, Jukovski au fost acuzați de crime folosind cele mai inocente și bine intenționate expresii. Acest lucru, vedem, nu a fost cazul cenzurii spirituale de la Moscova. Sub conducerea supremă a Mitropolitului Filaret și cu figuri precum F. Și - ch Golubinsky, ea a publicat cărți corectate, curățate și completate. Acea carte sau broșura pe care a fost scris: cenzorul protopop Golubinsky putea fi dat în siguranță atât bătrânilor, cât și tinerilor, cu deplina încredere că va trage din ea numai lucruri bune și utile. θ. A-ch a privit cărțile ca pe un mijloc de educație, la societatea căreia i se ofereau cărțile, ca supusă educației, și a folosit toate măsurile și forțele pentru ca societății să i se ofere hrană spirituală în cea mai bună și rodnică formă posibilă.

A fost cenzor timp de un sfert de secol. În acest timp a trebuit să citească o mulțime de manuscrise proaste, să corecteze multe manuscrise proaste și să lucreze mult, după cum am văzut, la manuscrise bune. A trebuit să dedice mult timp corespondenței cu diverși oameni cu privire la manuscrise. Din fericire, aceste scrisori instructive, în care, fără a compromite datoria, F. Și — pentru că a știut să fie profund respectuos cu cei mai înalți, iubitor cu cei de jos și delicat față de toată lumea, din fericire, aceste scrisori sunt acum publicate treptat. Dar dacă n-ar fi fost cenzor, câte lucruri nemăsurat mai bune decât ceea ce a lăsat la tipar ar fi putut să scrie el însuși? A fost chemat să coopereze în jurnalul Ministerului Educației Publice 31), nu a putut să dea respingerea opiniilor lui Litre asupra cauzelor finale pe care le-a promis (exprimat de Liter în articolul „despre importanța și succesele fiziologiei”, Revue). des deux mondes) și a reușit să dea

doar „prima scrisoare despre cauzele finale” (adăugat la lucrările sfinților, părinți în limba rusă anul I, cartea 2,

31) Scrisori de la Filaret, Moscova, către Filaret Gumilevsky. Adăuga. celui creat, sfânt, părinte. Partea XXXII. 1883, p. 678-679.

1847)32). Să regretăm că poziția de cenzor l-a distras de la publicarea lucrărilor independente sau să ne bucurăm că, grație atitudinii sale extrem de conștiincioase și profund inteligente față de munca cenzorului, părinții și bunicii noștri au citit cărți într-o formă bună și corectată? Nu știm să răspundem la această întrebare, dar știm că, ca cenzor, protopop... A. Golubinsky a făcut o mulțime de lucruri bune și utile.

IV.

Golubinsky a fost iubit de toată lumea - copii și adulți, studenți și rectori, și cei mici și puternici ai lumii, dar nu numai că era iubit, era respectat și gradul de respect în rândul unora a fost atât de mare încât l-au găsit mai mult. convenabil să-i numim reverență. Profesor extraordinar de douăzeci și doi-douăzeci și trei de ani. A. G-ii - nesclipitor de frumusețe, miop (după descrierea gr. M.V. Tolstoi 33), fără îndoială, departe de a purta un costum la modă, face o asemenea impresie asupra aristocratului Voltairean gr. Vl. Tolstoi, că este un iubitor teribil de blasfemie și distracție - * Cap.

32ì În Galahov în memoriile sale („Buletinul istoric. 1886

Partea 26. Colaborarea mea în reviste pp. 321-323J oferă un extras dintr-un articol critic din „Domestic Notes” îndreptat împotriva scrisorilor despre cauzele finale. Galahov relatează, auzind că F. A. Golubinsky a fost foarte supărat de acest articol și că spiritualul autoritățile înseși l-au consolat spunând: „Nu e nimic de supărat aici: nu vezi că în articol este mai multă inteligență decât acțiune.** Credem că dacă era așa ceva, nu era ceea ce eu imagina Galahov.articol „Otechest. Record”. amintește foarte mult de discuția lui Voltaire despre cauzele finale, în care spune că mâinile nu sunt create pentru a purta mănuși, iar nasul nu este creat pentru a susține ochelarii. Dar numai Voltaire, fiind mai deștept decât autorul rus, nu a tras concluzii zdrobitoare din raționamentul său: nu a negat cauzele finale. θ. Ah, desigur, știa perfect tot ce se spunea pro și contra teleologiei și înțelegea perfect valoarea articolului „Patria”. Record." Dar credem că a fost supărat de ea: nu mândria lui a fost jignită, ci inima lui iubitoare ar fi trebuit să fie stânjenită, văzând ce hrană spirituală goală, frivolă și dăunătoare începeau să hrănească societatea rusă. Durerea lui. era legitim.

θ3) Amintiri ale gr. M. Vl. Tolstoi Arhiva Rusă. 1881. Vol. 1. p. 264.

curgând peste altar - în prezența lui devine tăcut, nu-și permite un singur cuvânt ofensator în raport cu religia și ajunge să-și trădeze toate cărțile lui Voltaire în auto-da-fe. Fiul contelui voltarian Mich.

Tolstoi, elev al lui T. A-cha, sub influența profesorului său, se transformă dintr-un doctor în medicină în teolog, până la sfârșitul vieții lucrează în domeniul istoriei bisericii ruse și, după ce a parcurs un drum lung de viață (contele a murit la 84 de ani), declară că nu a întâlnit pe nimeni mai deștept și mai bun. A-cha Golubinsky. Semimason Bartenev, un prieten educat al prințului Golițin, în scrisorile sale către F. A-chu își exprimă admirația respectuoasă pentru umilul filosof. El, un oficial din clasa a patra, îi scrie scrisori nu ca egal cu un egal, ci ca student respectuos și timid unui mentor iubit și profund venerat. Baronul Hakstga-uzen, care a călătorit în jurul Rusiei în 1843 cu scopul de a o studia, a fost fascinat și admirat de T. Și... ce, pe care a vizitat-o. Totul în el a fost determinat de Gacstgauzen: erudiția uimitoare și claritatea cunoașterii, evlavia profundă și „speciile sale de introducere” sunt frumoase și inteligente și un fel de trăsătură a harului executat neobișnuit de simplu și aproape dihit, care l-a informat într-un fel. de farmece inexprimabile.1848 Baronul Haxthausen, cu o amabilă scrisoare de transmitere, trimite din Westfalia cartea sa despre Rusia (Etudes sur la situation intérieure, la vie nationale et les institutions rurales de la Russie), în care pune cuvintele ca epigraf. care caracterizează situația din Europa „A-cha, nu prea le-a transmis cu succes în franceză. Fostul procuror-șef și ministru al educației publice, puternicul prinț A. N. Golitsyn „a văzut cu consolare” în „. Și ce este „dorința de a îmbina dragostea pentru cunoaștere, în lumea spirituală, cu iubirea pentru aproapele în lumea durerilor, și știința minții cu știința inimii, impregnată de învățăturile Mântuitorului Hristos, despre legământul iubirii confirmat”). El a dat θ. Ah, vreau portretul meu, * 35

Zi) r. 63 (din cartea lui Haxthausen indicată în text).

35) Scrisoare către carte. A. N. Golitsyna la θ. A. Golubinsky. Arhiva Rusă. 1880 T. 3. p. 414.

i-a trimis cărți; pentru aceste semne de atenţie. Și - care l-a plătit de o sută de ori, indicând ce să citească în cărți și traducând lucruri utile și interesante din diferite limbi pentru prinț.

Arhimandrit Educator al străinilor siberieni Makari Glukharev, în greutățile și greutățile vieții, caută liniște în dragostea lui pentru T. Ah-chu. În articole despre arhimandriți. Macarius '6) găsim o asemenea scenă. Pe atunci era rectorul seminarului Kostroma. A avut necazuri și adversități, care, fără îndoială, trebuie să-i fi îngrijorat inima. Într-o zi a plecat la afaceri pentru a vedea Eminența. O furtună pe Volga i-a încetinit trecerea de întoarcere, apoi s-a dus la părinți. Ah, am petrecut toată ziua cu ei și aici i-am scris o scrisoare plină de dragoste lui F. Ah-chu. Să ne imaginăm această imagine. O furtună năvălește pe Volga, o furtună năvălește și în inima unui tânăr călugăr talentat. Iar inima lui este plină de dragoste pentru oameni, este atât de largă încât conține dragoste pentru locuitorii săraci ai nordului nostru asiatic, jigniți de natură și de soartă. Această dragoste a lui caută răspuns, simpatie și sprijin. II, la fel cum acul unui magnet se întoarce spre polul magnetic, tot așa inima lui iubitoare se întoarce spre inima care ardea de dragoste

arzătoare pentru toată lumea, mai ales pentru cei care muncesc și sunt împovărați - spre inima lui F. Ah-cha. II îi scrie lui θ. A-chu își cere rugăciunile, exprimându-se în limba sa „cu adevărat respect în mintea lui, cu dragoste sinceră în inimă”.

P.I. Gorsky-Platonov i-a spus celui care scrie aceste rânduri ce a simțit pentru θ. Simt un sentiment aproape de reverență. Slujba lui bisericească, nobilă, serioasă, maiestuoasă, a afectat profund mintea și inima. Apariția lui a inspirat dragoste și respect. Moise se distingea prin smerenie, dar Domnul Dumnezeu i-a strălucit chipul, astfel încât iudeii să nu se poată privi la el. F s-a remarcat și prin smerenia sa. A-ch, și totuși el era caracterizat de o asemenea maiestate încât/'/forțat să se umilească în fața lui și

36) Macarius, fondatorul misiunii Altai. Podea de dus. Citit 1890 Partea 3. Special. p. ·394–396.

mândru și puternic. Despre cum s-a comportat acest om de știință, căruia puterile lumii i-au adresat scrisori respectuoase, P. II – ceea ce spune următoarele. A fost un sacristan la Biserica Nașterii Domnului din Sergiev Posad, Alexey Alekseevich, el a avut un fiu care a studiat la seminarul Betania. A studiat cu un succes îndoielnic și a fost amenințat de perspectiva de a rămâne pentru repetarea cursului în aceeași catedră. Sacristanul l-a întrebat pe F. Ce zici să încerci să-și transfere fiul? Și - cine a deranjat, iar elevul înțelepciunii creștine a fost transferat din departamentul de mijloc în cel superior. Anunțat despre aceasta, T. Dar nu a așteptat ca sacristanul să vină la el pentru informații, nu a trimis nicio notificare cu privire la rezultatul cazului cu niciun servitor, s-a dus însuși la sacristan. Când a venit în curtea sacristanului, viitorul profesor al academiei de atunci, P.I. Gorsky, alerga prin această curte. „Cum mi-ar plăcea să-l văd pe Alexey Alekseevich”, a spus IL I-chu. Ah, trimite-l la mine.” Pav. IV. sa dus să-l caute pe Alexey Alex., și θ. A-ch rămase să aștepte în curte. În curte era o căruță, ale cărei roți fuseseră scoase și axele ei zăceau drept pe pământ. Filosoful modest și apoi nu mai tânăr, poate obosit de drumul lung din curtea guvernului, s-a așezat pe căruță și a început să-l aștepte pe Alex. Alex să-l informeze despre transferul fiului său.

Relația dintre Mitropolitul Philaret și T. este remarcabilă. A-cha Golubinsky. Mintea strict disciplinată și puternică a sfântului din Moscova a ghidat atât de mult mișcările inimii sale, încât oamenii miop, care cred că dragostea ar trebui exprimată într-o condescendență licențioasă față de acțiuni, sunt gata să-l numească lipsit de inimă. Din câte se pare, dată fiind severitatea mitropolitului Filaret – în primul rând față de sine, apoi față de ceilalți – ne-am aștepta la acea încetineală. Și în timpul îndeplinirii îndatoririlor sale, încălcarea sa obișnuită a termenelor limită atunci când efectua o muncă urgentă ar fi trebuit să provoace indignarea sfântului. Dar iată ce s-a întâmplat cu adevărat. În 1832, protopopul Golubinsky a efectuat un audit

seminariile Kaluga și Tula. El a prezentat raportul de audit în 1836 cu următoarea atitudine:

„Un extras din jurnalul consiliului academic m-a informat că ar trebui să prezint un raport privind auditul seminariilor din Kaluga și Tula, cu o explicație a motivelor încetinirii mele. Prezentând cel mai onorabil raport al meu, trebuie să recunosc că nu pot spune nimic pentru a-mi scuza încetineala".

La primirea raportului și a explicațiilor, M. Filaret i-a scris rectorului Academiei, Arhimandru. Filaret:

„Vă revin, domnule rector Ogets, raportul de audit. De dragul grăbirii, aș propune cazul direct comisiei de școli teologice, dar vreau să fiu un instrument pentru a-l demasca pe cel care recunoaște că este lent, pentru că vreau să-l acoper pe cel care admite. Între timp, nu este clar de ce protopopul a ațipit atât de mult, spre ispita lui și a celorlalți. Explicați despre încetineala sau nu, după cum doriți, trimiteți raportul cât mai curând posibil" 37).

Acest „aș dori să acopăr" în mod semnificativ în scrisoarea lui M. Philaret. M. Filaret cunoștea bine inteligența ridicată, onestitatea profundă și munca grea a lui F. Ah, dar multe lucruri apăsau pe acesta din urmă, precum piramidele egiptene. Era grăbit de cenzură, oamenii s-au îndreptat către el cu cereri, petiții, scrisori, au apărut diverși vizitatori, a avut multe de făcut la academie, a făcut fiecare treabă cu conștiință . Prin natura sa profund sinceră, el nu și-a dat seama că nu numai în comedie, ci și în realitate, cineva poate fi ghidat de regula „semnat și oprit", care, de exemplu, dacă apare vreo îngrijorare cu privire la posibilitatea de a lăsa manuscrisul să plece. a tipări sau nu, atunci în loc să-i indică cu atenție autorului ceea ce trebuie corectat și să duci o corespondență plictisitoare cu el, este suficient să nu ratezi manuscrisul și să treci la alte chestiuni.Nu și-a dat seama că uneori este posibil să aprobe un manuscris fără să-l citească, altfel nu ghicea multe lucruri, pe care contemporanii săi le cunoșteau foarte bine și pe care, din păcate, descendenții lor nu încetau să le cunoască.

37)   S. Smirnova, Istoria Moscovei. D. Academia. 1879. p. 91-92.

Șeful strict al Academiei, M. Filaret, a condescendent față de această lentoare și a spus: „Atâta timp cât Golubinsky predă filozofie la Academie, nu mi-e frică". Filaret, cunoscându-l pe Golubinsky, știa că pr. protopopul, după ce a promis că va prezenta un raport asupra auditului în viitorul apropiat, ar putea pleca acasă cu hotărârea fermă să se așeze imediat să scrie raportul, dar acasă putea fi întâmpinat de orice persoană, măcar de fetele Savichev. Fetele sărace, fără adăpost, orfane, care și-au pierdut tatăl și nu au mijloace, cer ajutorul protopopului. Uitând de toate auditurile, comisiile și actele în general, protopopul se grăbește să ajute: dă ceea ce poate să-și dea singur, cere altora, scrie scrisori de mijlocire. Fetele se instalează cu mult mai multă comoditate și confort decât Y însuși. Ei bine, raportul de audit al seminarului de la Tula zace pe-acolo, iar protopopul nu poate da nicio justificare pentru încetineala lui.

M. Filaret îl preţuia pe Golubinsky, a recomandat Academiei să se îndrepte spre părerea lui '8), a trimis la el străini heterodocşi şi neortodocşi care erau interesaţi de Ortodoxie - de exemplu, Palmera 39). Golubinsky a apreciat foarte mult înțelepciunea Mitropolitului, și-a notat cuvintele, întrebările și soluțiile la nedumeriri la examene, și-a prețuit fiecare cuvânt ca un altar. Credem că spiritul celebrului mitropolit era înrudit cu spiritul modestului profesor. Am vorbit despre starea de spirit. Ei bine, în ce credea, în ce cărți iubea și avem motive să spunem asta în unele dintre acele cărți în care și-a găsit plăcere să citească. Ah, și M. Philaret a găsit plăcere (de exemplu, în cartea lui Eckartshausen „despre începutul pozitiv al vieții și începutul negativ al morții”).

Въ тенение сорока лѣтθ θ. A—ch an este constant

m) C. Smirnova, Istoria Moscovei. Spirit Academic. 1879. p. 338.

”) Litera m. Filaret către arhanghelul Lavry. Antonie. 1877. T. 1 p., 407.

societate de studenți: 4 ani ca student și 36 ani ca profesor. Ca tovarăș, a fost de ajutor și bun. Cum era el ca profesor? Cum și-a tratat ascultătorii? Urmând legământul lui Hristos, el a fost slujitorul lor, un slujitor zelos, iubitor și dezinteresat, dar știind că, în calitate de mentor, era obligat să dea socoteală despre sufletele lor, era departe de a fi indiferent și indiferent la asemenea fapte. și faptele , în care există dovezi de sustragere de la cerințele datoriei și ale legii și care - în sine neconținând încă nimic deosebit de penal - repetate, se transformă în înclinații și obiceiuri greu de corectat. θ. A. a reprezentat o edificare morală constantă și vie pentru studenți și abia dintre cei 889 de studenți care au absolvit academia și i-au fost studenți, deși unul a scăpat de influența sa morală benefică. El i-a învățat prin exemplu. Ca profesor, le-a dat cunoștințele și timpul său și, în plus, era gata să ajute financiar (să împrumute bani, bineînțeles, fără să dea înapoi), să le ceară, să mijlocească, chiar dacă el însuși era în pericol. de a fi reproşat mijlocirea lui.

Să spunem în primul rând despre el ca profesor. O trăsătură distinctivă a prezentării sale a fost claritatea - o calitate nu întotdeauna inerentă prelegerilor despre filozofie, mai ales în prima jumătate a secolului al XIX-lea, când sistemele panteiste vagi erau pe ordinea de zi și cei mai mari dintre reprezentanții filosofiei de atunci (Hegel) , pe moarte, a spus că nimeni nu a înțeles lui și că se înțelege prost pe sine. Toată lumea mărturisește despre Golubinsky că a prezentat sisteme filozofice complexe într-o manieră neobișnuit de clară și simplă. Fără îndoială, pentru a obține această claritate a prezentării, cel mai enorm talent filosofic și pedagogic nu este suficient; este nevoie și de muncă enormă și asiduă. Soluții la întrebări filozofice. A-ch o prezenta uneori astfel: aducea cu el în clasă mai multe cărți în care se rezolva întrebarea pe care o propunea și apoi, după ce a pus întrebarea, spuse

tambur: cutare și cutare filosof o rezolvă așa și citește soluția, apoi adaugă singur: dar această soluție nu este suficientă, este completată de cutare filozof și îndreptată către alți autori. Astfel, nu numai că a rezolvat întrebarea, ci a arătat și istoria soluției acesteia. Uneori citea dintr-un caiet, alteori improviza. În improvizațiile sale, el își exprima de obicei păreri sincere asupra celor mai importante probleme ale vieții și cunoașterii. În astfel de cazuri, publicul îl asculta fără să respire. Spre sfarsitul serviciului. A-cha, spun ei, improvizațiile lui deveneau din ce în ce mai puțin frecvente, preda deja un curs pe o anumită programă. O parte din acest curs după moarte. A-cha a fost tipărit de ascultătorii săi care au luat note pentru el, dar trebuie să ne amintim că în acest curs tipărit există doar gânduri. A-cha: silaba din ea nu aparține autorului, ci studenților care au notat-o. Cu o silabă elegantă θ. Ah-cha, ne cunoaștem prin scrisorile lui.

O jumătate de secol ne desparte de cursul lui F. Și totuși, în ciuda faptului că nu a fost păstrat într-o formă perfectă, nu numai că nu este inferior cursurilor educaționale moderne, scrise, desigur, cu utilizarea largă a lucrărilor lui T. A-cha, dar are avantaje față de ei. În 1) în știință. Și - vedem o cunoaștere completă și amănunțită a prevederilor științei din acea vreme, dar filozofii și teologii generațiilor ulterioare, făcând cunoștință cu concluziile științei din lucrările lui T. A-cha, ei dezvăluie o nefamiliaritate completă cu știința timpului lor. Să subliniem un exemplu în acest sens. Vorbind în cursul Teologiei speculative despre acțiunea forțelor naturii în trecut, T. Şi — care presupune cataclisme enorme şi răsturnări geologice în istoria pământului 40). Toate acestea au fost confirmate ca neîndoielnic de știința de atunci. Dominanța ideilor și observațiilor lui Cuvier și Elie de Beaumont este evidentă aici. În prezent, toate aceste teorii au fost cu siguranță respinse, locul lor în geologie a fost înlocuit de opiniile lui Lyell și Darwin, dar filozofii și teologii noștri - în număr mare, există excepții - sunt încă la fel ca înainte.

4“) Prelegeri de teologie speculativă. 1868. p. 195.

ei vorbesc despre cataclisme. În 2) nu numai atât. Până acum, nu am profitat încă de toate instrucțiunile și raționamentul. Ah-cha. Să dăm un exemplu în acest sens. Cursurile noastre de Teologie Dogmatică includ de obicei o secțiune despre scopul creației, care afirmă că Dumnezeu a creat totul pentru gloria Sa. În sprijinul acestei teze, este citat un text din cartea Proverbe: ea a făcut totul pentru Domnul de dragul ei (Prov. XVI, 4). După toate probabilitățile, acest paragraf și acest argument au fost preluate în întregime de teologii noștri din manualele catolice, unde problema este de obicei tratată în acest fel. Dar... Și - în cursul său a dezvăluit - în Occident în ultimii ani se pot afișa articole dedicate dezvăluirii aceluiași gând 4I) - că traducerea „de dragul ei” transmite incorect gândul originalului: ebraica η P J y O b nu ar trebui tradus mai corect „de dragul său”, ci „pentru ca să fie în concordanță cu el” sau „pentru ca toate lucrurile să se smerească înaintea lui” 42). Scriitorul acestor rânduri cunoaște

o singură persoană care a profitat de instrucțiunile lui Y. A—cha; acesta este V. D. Kudryavtsev, un student demn al celebrului profesor, în prelegerea sa „despre cântecul absolut al creației”, el repetă părerile profesorului său, dar această prelegere a fost păstrată de autorul acestui articol în același sau chiar mai imperfect. forma decat in care s-a pastrat cursul.A -cha.

Fără îndoială, au fost necesari mulți ani de muncă pentru a alcătui un curs atât de concis, semnificativ și amănunțit precum cursul. Ah-cha. Comoara timpului, θ. Și poate că atunci când a întocmit cursul și nu s-a sfiit de la conversații pe teme dragi lui - conversații care au fost foarte utile, dar au luat timp de la prezentarea adevărurilor de bază ale științei, s-a grăbit să predea elementele cele mai importante, știind cât de greu. avea să fie mai târziu fără cunoaștere a acestor elemente pentru studenții săi, când vor deveni profesori: era o mare lipsă de cursuri mari și mici de filozofie în acea vreme. Atunci era mult mai dificil să reînnoiești cunoștințele dobândite la școală decât acum. DESPRE

n) De exemplu, Reinkens'a Einiges «ber den Endzweck der Weltschr.pfung Internat, teolog. Zeitschrift. 1893. nr 1.

m) Prelegeri de teologie speculativă. 1868. p. 187-188.

— 42

Lipsa mijloacelor didactice de la acea vreme poate fi judecată prin faptul că, dată fiind atitudinea strictă față de spiritul de predare din acea vreme, filosofia morală în seminarii era predată conform manualului lui Baumeister, care conținea „judecăți eronate și incongruente cu Învățătura creștină.” Cum trebuie să fi apreciat elevii cursul profesorului lor de atunci! Între timp, acest curs este remarcabil nu numai prin conținut, ci și prin direcția sa. Ceea ce este remarcabil la el este atitudinea sa extrem de umană față de gânditori de diferite tendințe religioase și filozofice. Dezvăluirea greșelilor și expunerea concepțiilor greșite în T. A-cha este impregnat de dragoste pentru cei care greșesc și nu prezintă nicio iritare, care deseori emană din articolele de apologe din zilele noastre. Răposatul V.D. Kudryavtsev a păstrat într-un manuscris 4I) „o viziune asupra filozofiei morale a anticilor”, expusă de A. Toate lucrurile bune vin de la Dumnezeu și a existat mult bine în filosofia păgână — aceasta este esența lui A. A.' O astfel de vedere și o astfel de metodă de judecată, credem noi, ar fi trebuit să aibă un efect foarte benefic asupra ascultătorilor în sens moral.

Pentru viitorii profesori θ. A-ch a dat un exemplu al pasiunii sale pentru predare: clopoțelul nu l-a chemat în afara orei, dacă condițiile o permiteau, uneori termina lecția în loc de 4 la ora 6. În relațiile cu studenții -. Și totul era despre delicatețe morală. S-au păstrat multe povești despre politețea, condescendența și bunăvoința sa extraordinară. Deci, de exemplu, se spune, odată... Care a fost legătura ta? Când cărțile sunt legate și nu trebuie să fie în perfectă ordine, un student se apropie de el și, mișcându-și mâna spre șapcă, dezvăluie dorința de a se înclina, Y. A—ch vede că dacă răspunde la plecăciune elevului, cărțile lui se vor prăbuși și îi strigă celui care se apropie: „Nu te pleca, domnule student!”0 Delicatese

m) S. Smirnova, Istoria Moscovei. D. Academia. 1879 raport al S.A. privind auditul seminariilor Tula și Oyazan rep. 79.

„) Acest manuscris va fi publicat în Buletinul Teologic.

a lui a fost atât de grozavă, încât nu a îngăduit nici măcar gândul că dacă cineva își scotea pălăria în fața lui, atunci i se va permite, de necesitate, să răspundă la asta doar cu o plecăciune a capului. Despre el se povestește un alt incident. La sfârșitul lecției de germană cu toți elevii, el obișnuia să părăsească un elev, căruia i-a fost însărcinat în prealabil să pregătească o traducere scrisă a pasajului specificat de la autorul german (elevii atunci nu se temeau de pregătirea în afara clasei pentru cursuri).); studentul a citit traducerea, iar F. A—ch l-a verificat și a corectat conform originalului. Într-o zi, având de-a face cu un astfel de traducător, F. A-ch se aşeză la biroul lui şi începu să-l ghideze. Studentul avea snuff înfășurat într-o bucată de hârtie la birou, a tradus, a ascultat instrucțiunile lui Y. Ah-cha adulmeca apetisant din când în când. Simtul mirosului. A-cha era iritat de acest miros. și el și-a întins instinctiv mâna în aceeași direcție în care se mișca mâna studentului, dar în loc să apuce tutunul, l-a vărsat, iar profesorul emerit a început să-și ceară scuze cu seriozitate studentului pentru stângăcia lui. Nicodim, episcop de Yenisei, vorbește despre sine, despre cum el, ca student (1826-1830), l-a citit pe T. Și mi-am citit eseul „De ce sunt miracolele interesante în poezie?” T. Și i-am spus într-un fel: „minunat”, iar în altele, „ridicol”, apoi am început imediat să-mi cer scuze. „Deci”, spune Episcopul. Nicodim, şi acesta un om de inteligenţă şi învăţătură era cel mai simplist la minte” '5|.

Cât de aproape l-a luat pe T. la inimă. Iar soarta și bunăstarea studenților este arătată de următorul caz. În 1826, când la Moscova aveau loc sărbătorile de încoronare, la Academie se încheie anul universitar și absolvea al cincilea an de studenți. Printre ei s-a numărat și un anume Mihail Lagovsky, căruia i s-a acordat gradul de candidat. Datorită faptului că sfârșitul cursului și rămas bun de la tovarășii săi au fost însoțite de băuturi răcoritoare prietenești, Lagovsky a venit la priveghiul de toată noaptea (cazul

i) Îi place să citească în societate, spirite, iluminare. 1882 T. 3. Gânduri ale episcopului. Nicodim. Pagină 152-153.

era în ajunul zilei de 29 august) la Catedrala Adormirea Maicii Domnului, unde studenții se adunau apoi în lipsa propriei biserici, era beat și au început să cânte rușinos. Inspectorul Hieromon. Evlampius i-a ordonat să tacă, dar nu s-a supus. La sfârșitul serviciului, inspectorul l-a mustrat, Lagovsky a răspuns mustrării cu insolență. Inspectorul l-a închis într-o celulă de pedeapsă și a trimis imediat mitropolitului un raport despre cele întâmplate. Mitropolitul Filaret a ordonat eliberarea vinovatului cu gradul de student și certificat prost. θ. Și — a mers în mod deliberat la Moscova pentru a cere o atenuare a pedepsei pentru partea vinovată — și atunci aceste călătorii

nu au fost nici pe departe la fel de convenabile ca acum. — Petiția F. Și - cha a rămas fără succes, Mitropolitul nu și-a înmuiat furia, se temea că zvonurile despre cele întâmplate ar putea ajunge la tribunal, care se afla atunci la Moscova i6). Fără îndoială, T însuși. Și — a avut un presentiment dinainte că cererea lui are șanse mici de succes, că el însuși riscă să fie mustrat pentru cererea lui și, totuși, mânat de dragostea pentru nefericitul — deși vinovat — student, a decis să apară cu o cerere pentru el în faţa episcopului sever şi mânios .

Ar fi totuși o greșeală să credem că F. A-ch, care a mijlocit pentru studenții vinovați, nu s-a simțit rău la inimă când acești elevi au comis acte nepotrivite. Și-a adunat pentru sine caracteristici ale studenților, în care a notat atât abilitățile minții, cât și calitățile inimii lor, iar cu amărăciune în propria inimă trebuia uneori să noteze mișcările întunecate din sufletele tinereții. Nu și-a permis niciodată să fie ironic despre nimeni în general, sau despre studenți în special. Atingerea mândriei oamenilor este în general rău, dar atingerea mândriei tinerilor este deosebit de periculos. Fără îndoială, V. A-ch era uneori jenat de grosolănia studenților săi spirituali, care era atât de inconsecventă cu natura sa nobilă și blândă. În raportul privind auditul seminariilor Tula și Ryazan, el scria printre altele: „mulți

46) Arhiva Rusă. 1881. T. 1. Amintiri ale lui Gr. M. V. Tolstoi. Pagină 293–294.

Dintre studenți, mișcările și manierele lor exterioare arată necunoașterea regulilor decenței și politeței. Ar fi bine ca și la școală profesorii să le insufle aceste reguli; Mai mult, pot avea drept ghid o prezentare prescurtată a acestora, plasată în gramatica Bantysh-Kamensky” 41). Poate că ar fi putut spune ceva asemănător despre unii dintre studenții academiei, dar nu a spus asta, nu a dat nume. Fără să denunțe, i-a instruit prin exemplul său, i-a învățat înțelepciunea, smerenia și dragostea.

A trecut aproape o jumătate de secol de la moartea sa. Ah-cha. De atunci a trecut multă apă pe sub pod, multe fețe au murit, multe nume au fost uitate. Dar Academia Teologică din Moscova nu și-a uitat profesorul T. A. Golubinsky. Îl amintește cu recunoștință și dragoste. Înțeleapta umilă și maiestuoasă, cu ochi albaștri blânzi, cu o sprânceană înaltă, care i-a încântat și i-a edificat pe atât de mulți cu discursurile sale, este aproape de gândurile și inimile actualilor ei mentori și elevi, deși majoritatea primilor și ai al doilea au fost. născut după ce a murit. Influența lui spirituală a supraviețuit lui însuși. În timpul vieții, vedem că influența sa nu s-a limitat la sfera îngustă a academiei, ea s-a ridicat mult mai sus decât ea, oameni în poziții foarte înalte au studiat de la el și au fost folosite instrucțiunile sale, iar în persoana prințului A. N. Golitsyn, influenta lui. A-cha se apropia de cele mai înalte sfere guvernamentale. Pe măsură ce a trăit și după ce a murit, influența sa s-a extins. Din ucenici au ieșit patruzeci de sfinți. A-cha, mai mult de opt sute dintre studenții săi au devenit mentori ai tinereții spirituale. Fiecare dintre ei, în mediul în care trăia și acționa, trebuia să aducă ceva din focul care ardea în mentorul său. Puterea

influenței spirituale nu poate fi măsurată cu exactitate și modul ei de acțiune este greu de determinat. Când căldura fizică este transferată de la un obiect la altul, atunci acel obiect, 7

i7ì S. Smirnov, Istoria spălătoriilor auto la Academie. 1879. p. 77.

cine o transmite o pierde el însuşi. Căldura spirituală nu se supune acestei legi. Este ca un magnet care excită magnetismul în corpuri asemănătoare fără a-l pierde pe al său. Scânteia de bunătate pe care cineva reușește să o planteze în inima altuia nu ia nimic din propria inimă. Din focul care ardea în inimă. Și - cha, focul a izbucnit în inimile tinerilor săi ascultători, scântei au izbucnit din el în inimile oamenilor maturi și a celor care se apropiau deja de bătrânețe. Și acest foc blând s-a răspândit în toată Rus’ și a purtat cu el căldura credinței, a cunoașterii și a iubirii. Elevii θ. A-cha l-a purtat cu ei la Simferopol și Arhangelsk, la Vilna și Tobolsk.

Și acest foc nu se va stinge. Trebuie să se aprindă și să se aprindă. Credința și dragostea trebuie să crească în umanitate. Academia trăiește în speranța acestui lucru, în care... Și - care a intrat în ziua deschiderii sale. Dar nu este suficient să adăpostim speranțe strălucitoare; trebuie să contribuim noi înșine la implementarea lor. Unul dintre modurile prin care binele poate fi creat în viitor este imitarea activităților celor care l-au creat în trecut. Apostolul învață despre aceasta când spune: „Aduceți-vă aminte de învățătorii voștri și... imitați credința care este în voi” (Evr. XII, 7). Un profesor adevărat nu încetează să predea când moare. Să nu fim studenți leneși, să învățăm de la Teodor Alexandrovici. Această imagine strălucitoare a trecutului ne luminează puternic calea către un viitor luminos.

Retipăriri de la nr. 12 al Buletinului Teologic11 pentru 1897.

Imprimarea este permisă. 16 decembrie 1897.

Rectorul Academiei Arhimandritul Lavrentiy.